

Hoogheemraadschap van
Rijnland

BURAP-2 / 2016

Tweede bestuurs- rapportage over 2016

Peildatum: 15 augustus 2016

Archimedesweg 1
postadres:
postbus 156
2300 AD Leiden
telefoon (071) 3 063 063
telefax (071) 5 123 916

CORSA nummer: 16.083915
versie:
auteur: René Pennings
oplage:
datum: 13 september 2016
projectnummer:

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	3
1. Inleiding en leeswijzer	7
1.1 Inleiding	7
1.2 De planning- en controlcyclus	7
1.3 Leeswijzer	8
2. Programma's 2016	9
2.1 Programma Veiligheid	9
2.2 Programma Voldoende Water	13
2.3 Programma Schoon en Gezond Water	17
2.4 Programma Waterketen	20
2.5 Programma Bestuur, Organisatie en Dienstverlening (BOD)	27
3. Financiën, control en risico's	33
3.1 Wat is de prognose voor 2016?	33
3.2 Renteontwikkelingen	35
3.3 Personele informatie	35
3.4 Restrisico's en control	36
3.5 Besparingen Bestuursakkoord Water (BAW)	38
3.6 Verbonden partijen	38
4. Toetsing	39
4.1 Toetsingskaders	39
4.2 Bevindingen van de toetsing op de verordening	39
Bijlage 1. Stand van zaken en prognose van geselecteerde investeringsprojecten (vertrouwelijk)	41
Bijlage 2. Scores projectclusters	42
Bijlage 3. Stand van zaken en verwachtingen verbonden partijen	44
Bijlage 4. Te verlagen kredietbedragen	52

Samenvatting

Met gepaste trots presenteert het college de tweede voortgangsrapportage (Burap-2). Rijnland ligt op koers om de begrote uitdagingen voor alle programma's op hoofdlijnen waar te maken. Gezien de opgaven en uitdagingen waar de organisatie dit jaar voor staat, is dat een mooi resultaat.

Het afgelopen jaar is op meer dan tweehonderd locaties in het gebied gewerkt aan schoner water en drogere voeten. Via een ingezette verbeterde projectbeheersing en heldere asset management-principes verwacht het college de pittige afspraken uit de begroting van 2016 waar te gaan maken. Dat gaat – en ging – vanzelfsprekend niet vanzelf. Op meerdere terreinen of waren extra inspanningen nodig, wat soms leidde tot bijstellingen. Vermeldenswaardig zijn de vele intensieve organisatorische inspanningen om meerdere nieuwe ondersteunende systemen in te regelen.

I. De programma's van Rijnland

1. Programma Veiligheid

Rijnlands kades en dijken zijn in 2016 aantoonbaar veiliger geworden. Het lukt ons de afspraken uit de begroting na te komen: het verbeteren van de meest kwetsbare veenkades, de top 25 en top 50, ligt op schema, hoewel tijdigheid en geld onder druk staan. De start van de feitelijke uitvoering van de IJsseldijk bij Gouda is net na de jaarwisseling doordat kabels en leidingen iets later worden verlegd. In totaal zal in 2016 ruim 20 km regionale keringen worden verbeterd. Rijnland werkt samen met Netherlands Space Office (NSO) aan een innovatief onderzoek naar hoeverre we keringen tijdens droogte kunnen monitoren via satellietinformatie.

Groot onderhoud aan de kade in de Geer- en Blankaart-polder te Zoeterwoude

2. Programma Voldoende Water

De grootste werken zijn de aan te leggen piekbergingen in de Nieuwe Driemanspolder (in uitvoering) en Haarlemmermeer (in voorbereiding).

De begrote baggerwerken en watergebiedsplannen liggen op koers. De baggerwerken in Nieuwkoop en de Ringvaart zijn grotendeels afgerond, zij het met meerdere losse eindjes (zie paragraaf 2.2). We evalueren het baggerbeleid later dit jaar. Dat gebeurt op basis van een uitgebreidere scope met instemming van het college. Eerder is gemeld dat bij baggerwerkzaamheden in de Haarlemmermeer met PFOS verontreinigde bagger is verwijderd. Met het oog op een goede afronding is Rijnland hierover sinds enige tijd in overleg met onder meer de omgevingsdienst.

De maatregelen uit de watergebiedsplannen liggen eveneens op schema. Het betreft maatregelen om zowel het boezemstelsel als de circa 200 polders op orde te brengen. Belangrijke werkzaamheden, gezien de veranderingen in ons klimaat – met onder meer in juni en juli pittige hoosbuien.

Het opgeleverde en gerenoveerde boezemgemaal Gouda

Rijnland werkt nauw samen met de omgeving. Om de knelpunten in de polders aan te pakken zijn er vier geclusterde watergebiedsplannen in samenspraak met de omgeving ontwikkeld. In april 2016 is de VV geïnformeerd over de innovatieve en succesvol gebleken aanpak in Reeuwijk. Ook heeft het zogeheten Flying Squad-team kansen gepakt door knelpunten gezamenlijk met Staatsbosbeheer aan te pakken.

Rijnland krijgt te maken met een grotere kans op te kort aan zoet water. Enerzijds door externe ontwikkelingen zoals het verdiepen van de Nieuwe Waterweg als het vergroten van de zeesluis IJmuiden en anderzijds door langere perioden van droogte. We hebben afspraken gemaakt met de initiatiefnemers van de genoemde ontwikkelingen over het voorkomen of beperken van de gevolgen voor verzilting. Tot slot werken we samen met het hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden aan het uitbreiden van de zogeheten Kleinschalige Wateraanvoervoorzieningen (KWA).

3. Programma Schoon en Gezond Water

39 van de 43 officiële zwemwaterlocaties in Rijnlands gebied voldoen – mede door inzet van Rijnland – aan de gestelde normen. Met de gemeente Velsen en het recreatieschap is Rijnland in overleg om twee probleemlocaties aan te pakken. Het college heeft dit jaar de aanpak van de blauwalg vastgesteld.

Waterstofperoxideproef Klinkenbergerplas

De zogeheten KRW-projecten liggen eveneens op schema. Het betreft maatregelen om vóór 2027 te voldoen aan de afspraken die zijn vastgelegd in de Europese Kaderrichtlijn Water. Met de boom- en bollenteeltsector voert Rijnland projecten uit om emissies verder te beperken. Ook is er op bestuurlijk vlak besloten om POP¹-subsidies breder in te zetten voor waterkwaliteitsverbeteringen dan sec KRW-maatregelen.

4. Programma Waterketen

Dit programma staat voor een stevige opgave: het merendeel van de awzi's is of wordt grondig gerenoveerd, terwijl de winkel open blijft. Dat betekent dat het gezuiverde rioolwater in 2016 blijft voldoen aan de gestelde, soms tijdelijk verruimde, normen en dat de beheerkosten licht hoger uitpakken dan was begroot. Bovendien worden ze

¹ POP staat voor PlattelandsOntwikkelingsProgramma.

gereedgemaakt om op afstand bediend te worden. Deze activiteiten hebben dan ook de volle belangstelling van bestuur en organisatie.

Assetmanagement wordt steeds meer geïntegreerd in de reguliere bedrijfsvoeringprocessen en denkwijzen. Zo lopen de inspecties voor een beter beeld van de onderhoudstoestand conform planning. De technische maatregelen op het gebied van de gasveiligheid (ATEX) op de awzi Velsen zijn in de afrondende fase. Verder hebben we als organisatie geleerd van de complexe projecten in de waterketen. Als het gaat om samenwerking is Rijnland er trots op dat recent één gemeenschappelijke overeenkomst is ondertekend over het samenwerkingsproces in de vier subregio's.

Awzi Velsen

5. Programma Bestuur, organisatie en dienstverlening (BOD)

De afgesproken doelen in het BOD-programma hebben overwegend een ondersteunend karakter. Het zijn immers de mensen die de gestelde doelen moeten realiseren. De gestelde doelen zijn weliswaar veelal abstract geformuleerd ('vernieuwend besturen', 'van buiten naar binnen denken'), maar de voortgang is niettemin helder zichtbaar. Zo is sprake van bewuster veiliger werken, niet alleen qua Atex en elektrische veiligheid, maar ook op andere Arbo-terreinen en informatieveiligheid.

Verder heeft de VV in juni samen met gemeentelijke vertegenwoordigers gediscussieerd over een betere samenwerking en is in september de Rijnlandse communicatiestrategie behandeld. De VV heeft de energiestrategie (EEP) in april vastgesteld en een krediet ligt in september voor, waardoor we in 2017 kunnen starten met de uitvoering.

Op organisatorisch gebied verbeteren we de projectbeheersing stapje voor stapje, net als werken conform asset management. Recente aanvullende kredieten laten zien dat beide zaken nog professioneler kunnen. De systemen H@rm en Prosa hebben we ondertussen in gebruik genomen. De komende tijd blijven we nadrukkelijk aandacht besteden aan de verdere implementatie.

Tot slot werkt Rijnland intensief samen met hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. Vanaf 1 januari 2016 is sprake van één gezamenlijke financiële administratie in Rotterdam. De samenwerking op het gebied van informatievoorziening en automatisering is vergevorderd. Deze gaat volgens planning per 1 januari 2017 van start met een gezamenlijk team in Leiden.

Meer dan 500 bezoekers open dag Rijnland 21 mei 2016, zoals in Katwijk,

II. Financiën

Exploitatieprognose

Per saldo verwacht Rijnland een exploitatie-overschot van € 3,2 mln. Meevallers:

- Hogere belastingopbrengsten, onder meer vanwege de aantrekkende economie (met name hogere WOZ-waarden (€ 1,0 mln),
- Lagere rentekosten als gevolg van aanhoudende lage rentestanden (€ 0,5 mln)
- Een doorgeschoven afschrijving van 2016 naar 2017 (brug Rijnsaterwoude, € 0,9 mln).
- Diverse kleinere posten (€ 1,2 mln), zoals minder opleidingskosten en cultuurhistorisch onderhoud, uitstel van uitgaven naar 2017 en een bijdrage van hoogheemraadschap van Delfland in de exploitatiekosten voor persgemalen.

Een tegenvaller doet zich voor bij:

- Hogere beheerkosten bij awzi's, met name slibafvoer en energiekosten, overwegend door renovaties en verbouwingen (€ 0,4 mln).

Meer informatie is in hoofdstuk 4 terug te vinden en in hoofdstuk 3 per programma.

Investeringsprognoses

Rijnland verwacht over 2016 netto € 97,4 mln in te zetten aan investeringsuitgaven, oftewel 97% van de in begroting 2016 opgenomen investeringsramingen.

III. Risico's en toetsing

Mede ook door het geprognosticeerde exploitatieoverschot acht het college de bijgestelde exploitatiebegroting na deze burap voldoende robuust om mogelijke consequenties van de gedefinieerde restrisico's te dekken.

Verder was sprake van meerdere aanvullende kredieten in 2016 waarvan de gevolgen door bijstellingen en temporiserings uiteindelijk binnen de gestelde financiële kaders vallen. Het belangrijkste kader is de gemaximeerde lastendrukstijging van 2% vanaf 2018 en het principe van 'komt er iets bij, dan moet er ook iets af.' Tot slot verlaagt Rijnland van twee investeringsprojecten het kredietbedrag (awzi Leimuiden amoveren, kadeverbetering Gogerpolder).

1. Inleiding en leeswijzer

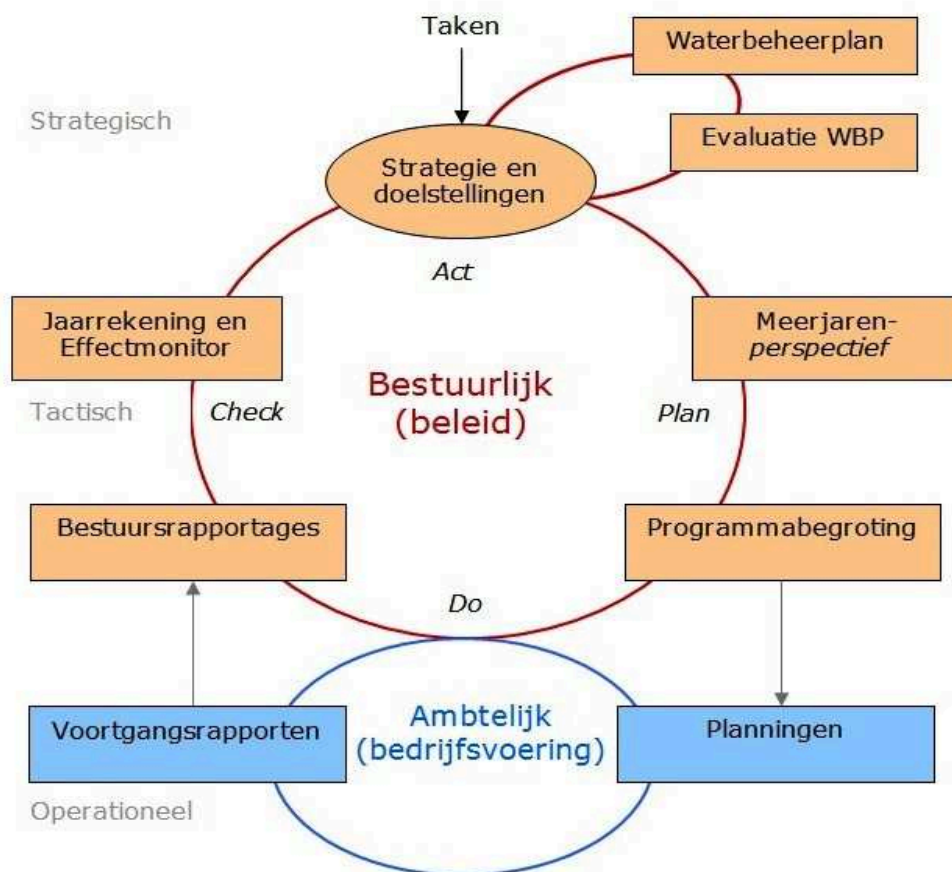
1.1 Inleiding

Iedere bestuursrapportage (hierna: burap) is een toetsing van de voortgang van de Programmabegroting, uitgedrukt in concreet behaalde resultaten en de financiële gevolgen daarvan. De Burap geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Ligt Rijnland qua programmabegroting 2016 op koers en waar moet worden (bij)gestuurd?
2. In hoeverre is sprake van financiële wijzigingen c.q. een begrotingswijziging?
3. Met welke nieuwe (onvoorziene) ontwikkelingen heeft Rijnland te maken?

1.2 De planning- en controlcyclus

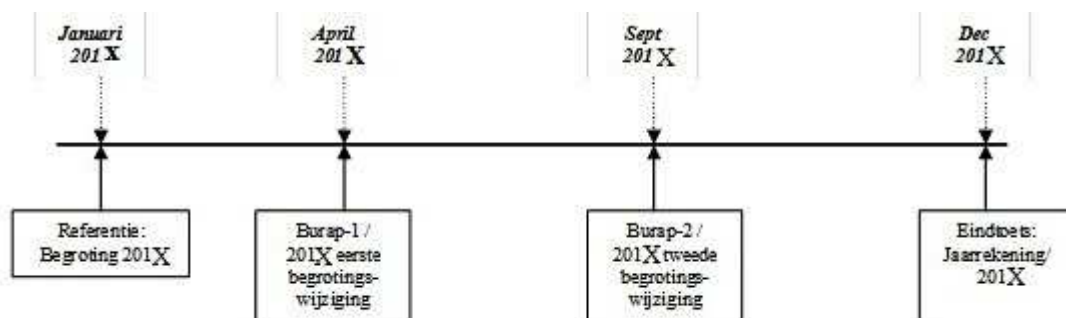
De positie van de tussentijdse rapportages in het cyclische beleidsproces van plannen, uitvoeren, **rapporteren**, **checken** en **bijsturen**

De begroting 2016 komt voort uit het MJP. Deze Burap presenteert de resultaten tot en met 15 augustus 2016. Met de resultaten en prognose van de eerste burap wordt rekening gehouden in het MJP, dat tegelijk is geagendeerd. De tweede burap vormt mede de input voor de begroting, die op dezelfde vergadering is geagendeerd. Eventuele relevante ontwikkelingen tussen medio augustus en de VV-behandeling in november zijn in het VV-voorstel via de oplegnotitie opgenomen.

1.3 Leeswijzer

De Burap opent met een **samenvatting** op hoofdlijnen. In hoofdstuk 2 zijn de doelstellingen en **resultaten** uit de Programmabegroting 2016 afgezet tegen de geactualiseerde doelstellingen en resultaten. De Programmabegroting 2016 is de referentie voor in hoeverre de resultaten zijn of worden gehaald. Indien besluiten van de Verenigde Vergadering invloed hebben op de doelstellingen en resultaten uit de programmabegroting, dan is dit zowel in de tekst als in de scores verwerkt. Schematisch ziet dit er als volgt uit:

Per programma worden de doelstellingen vermeld, de resultaten, de investeringen per doelstelling en de kosten. Er zijn drie beoordelingsscores:

- De doelstelling wordt gerealiseerd volgens plan: +
- De realisatie of voortgang ligt onder de doelstelling en is een aandachtspunt: +/-
- De realisatie of voortgang ligt ruim onder de doelstelling en vergt bijstelling: -

Per aandachtspunt is sprake van een feitelijke score, de score tot en met de Burap-periode, i.c. 1 januari– 15 augustus 2016 en een geprognosticeerde score. Deze heeft betrekking op geheel 2016. Scores worden weloverwogen toegekend, de totstandkoming ervan is geen exacte wetenschap. Centraal per programma staat de bij de begroting afgesproken 'top tien' van aandachtspunten. Soms is overigens sprake van iets meer of minder aandachtspunten. Overige relevante aandachtspunten staan onder deze top tien toegelicht.

Hoofdstuk 3 geeft de **financiële prognoses** weer en bevat de geprognosticeerde exploitatiebegroting over 2016, inclusief een verschillenanalyse ten opzichte van de programmabegroting. Ook treasury, het belastingproces, de belangrijkste (rest)risico's en de stand van zaken rondom verbonden partijen komen aan bod. Het hoofdstuk behandelt ook het verschil tussen de prognose van het totaal aan investeringsuitgaven en de in de begroting 2016 opgenomen investeringsuitgaven.

In hoofdstuk 4 staat aan welke **kaders** de aangeleverde informatie is getoetst en wat de toetsingsresultaten zijn. In de separate bijlagen is onder meer aandacht voor verbonden partijen en projectclusters.

2. Programma's 2016

2.1 Programma Veiligheid

Portefeuillehouders: M. Kastelein, H. Pluckel (kust)

Programmadirecteur: A. Bol

Wij beschermen ons beheergebied en de Rijnlandse inwoners goed tegen overstromingen vanuit de zee, de rivieren en het regionale watersysteem. Hiervoor gebruiken we een aanpak in drie lagen: we noemen dat meerlaagsveiligheid. In het Waterbeheerplan 5 zijn voor de planperiode 2016-2021, waarvan dit MJP de eerste vier jaren omvat, drie tactische doelen voor waterveiligheid onderscheiden, gelijk aan de drie lagen van de meerlaagse veiligheid:

1. Wij beschermen tegen overstromingen (preventie),
2. Wij adviseren over het beperken van de gevolgen van overstromingen (gevolgbeperking),
3. We bereiden ons goed voor op een calamiteit.

2.1.1 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met augustus 2016

	Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2016	Score t/m aug	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
1. Preventie				
1	Starten met de uitvoering van de verbetering van de IJsseldijk bij Gouda.	+	De VV heeft het projectplan op 1 juni vastgesteld. Het is inmiddels goedgekeurd door Gedeputeerde Staten. De termijn van ter inzage legging eindigt eind september. De aanbesteding zal aansluitend in het najaar zijn, zodat de uitvoering rond de jaarwisseling kan starten. De subsidieaanvraag voor de realisatiefase is ingediend bij het HWBP. Het verleggen van de kabels was gepland op eind 2016. De leidingbeheerder heeft vertraging gemeld; de deadline voor de versterking van de dijk komt niet in het gedrang.	+/-
2	Duidelijkheid over de veiligheidsopgave voor en besluitvorming over de status van de Spaarndammerdijk en de waterkering langs de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (Rijnland neemt deel aan de 'Dijkversterking Centraal Holland', maar is niet de trekker)	+	De veiligheidsopgave op basis van de nieuwe normering is bekend. De nieuwe normering moet nog wel formeel worden vastgesteld door de provincies. Inmiddels is besloten tot vervolgonderzoek om o.a. de Rijnlandse opgave nader aan te scherpen. Dit past binnen het budget van de POV. Afronding wordt medio 2017 verwacht.	+
3	Subsidie verworven en start 'Projectoverstijgende Verkenning (POV) voorlanden' (Rijnland neemt deel aan de POV, maar is niet de trekker).	+	De POV is in juni gestart onder leiding van Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard. Rijnland neemt deel in het technisch team.	+

	Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2016	Score t/m aug	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
4	Voorbereiding en uitvoering van regionale kadeverbeteringen: deelprojecten uit de 'Top 25' en uit kadeverbeteringsprojecten rond Aalsmeer, de Boterhuispolder, Gogerpolder en Polder Oukoop (allen voormalige 'Top 50') en ca. 15 km minder ingrijpende werkzaamheden	+	Top 25: De laatste deelprojecten in Zoeterwoude, 'Nieuwkoop langs het water' en de Vriesekoopsepolder zijn recent gereed gekomen. De projecten Wassenaarsepolder, "Langs de Drecht" en Otwegwetering in Polder Zaanse Rietveld zijn gegund. In totaal wordt binnen de Top 25 ruim 11 km kadeverbetering in 2016 opgeleverd. Zowel geld als tijd staan bij projecten uit de Top25 onder druk, maar op beide gebieden blijft Rijnland vooralsnog binnen de kaders. Top 50: De Gogerpolder is gereed. De kadeverbeteringen Oukoop en Boterhuispolder zijn in voorbereiding. In de Boterhuispolder wordt samengewerkt met gemeente en provincie: de kadeverbetering, vervangen van de weg op de dijk en vervangen van damwanden t.b.v. de vaarweg wordt integraal uitgevoerd. De bestuurlijke overeenkomst is in voorbereiding. De kadeverbetering in Aalsmeer is in 3 fasen verdeeld. Fase 1 is gereed, fase 2 is in voorbereiding, fase 3 start met voorbereiding eind 2016. Overig: in totaal wordt in 2016 ca 20 km regionale keringen aangepakt. Momenteel is ca. 4 km gereed, 5 km in uitvoering en ca. 10 km in aanbesteding. Ook zijn er nog een aantal tracés in voorbereiding.	+
5	Start van de nieuwe toetsing van de regionale keringen	+	De nieuwe toetsing van de regionale keringen start in het najaar.	+
6	Afstemming met de provincie over het proces over de niet-genormeerde polderkeringen	+/-	We wachten het verzoek van de provincies af. Naar verwachting komt dat niet meer in 2016.	+/-
7	Aansturen op verwerking van de resultaten van de landelijke veldproef naar alternatieven voor het bestrijden van muskusratten in een nieuw strategiedocument door de beheerorganisatie (Rijnland werkt hierin samen met andere waterschappen)	+	De landelijke veldproef is afgerond. De resultaten zullen na analyse dit najaar beschikbaar komen. Eind september is een bestuurlijke bijeenkomst gepland waarin een aantal dilemma's/keuzes worden voorgelegd. De dilemma's komen uit de samenwerking sinds 2012, uit de veldproef en uit een interviewronde langs de leden van het samenwerkingsverband (zes waterschappen).	+
8	Een inhaalslag maken in de legalisatie van niet-waterkerende objecten op regionale keringen.	+	De inhaalslag is in voorbereiding, daadwerkelijke uitvoering start in het najaar.	+

	Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2016	Score t/m aug	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
2. Gevolgbeperking				
9	Volgen en beïnvloeden van de landelijke ontwikkelingen op een aantal onderwerpen, o.a. toetsen keringen en opstellen van overstromingsbeelden. Alert zijn op kansen om aan te sluiten op initiatieven van anderen, bijv. voor een pilot voor het testen van concepten van gevolgbeperking.	+	Het landelijk beoordelings-instrumentarium primaire keringen dreigt later opgeleverd te worden dan gepland (2017). Omdat daardoor ook de toetsing door de waterschappen dreigt te vertragen is er via de UvW een brief gestuurd aan de minister om deze vertraging alvast onder de aandacht te brengen. Voor de nieuwe toetsing regionale keringen worden landelijk de onderzoeksvragen verzameld binnen het 'ontwikkelingsprogramma regionale keringen' (ORK). Wij hebben onze onderzoeksvragen daarin ingebracht. We werken samen met Netherlands Space Office (NSO) met een subsidie van het ministerie van EZ aan een onderzoek naar hoeverre we keringen tijdens droogte kunnen monitoren m.b.v. satellietinformatie. Eind van het jaar hebben we inzicht in de haalbaarheid van de inzet van satellietinformatie.	+

2.1.2 Wat gaat dit kosten in 2016? (in € 1.000)

Exploitatie

Programma Veiligheid	Begroting 2016	Begroting 2016 na 1e begr.wijz.	Prognose 2016	%
Totale exploitatiekosten	27.442	29.351	29.114	99%

De geprognosticeerde exploitatiekosten liggen ca. € 0,2 mln lager dan de bijgestelde begroting. De jaarlijkse bijdrage aan het HWBP is vanaf 2016 met € 0,15 mln verlaagd doordat de eigen bijdrage van waterschappen hierin is verdisconteerd. Verder zorgt de lagere kapitaalmarktrente voor een verlaging.

Investeringsuitgaven

Programma Waterveiligheid	Begroting 2016	Prognose Burap-1 2016	Prognose Burap-2 2016	%
Totale netto investeringen	10.330	9.262	7.530	73%

Ondanks dat we de begrotingsafspraken zo goed als waar maken en zelfs méér km's regionale keringen verbeteren dan we hadden voorzien, ligt de investeringsprognose voor Waterveiligheid € 2,8 mln lager dan begroot. Dit heeft vooral te maken met

verschuivingen tussen de jaarschijven. Er zijn een paar ramingen om andere redenen hoger of lager dan begroot voor de jaarschijf 2016:

- door een scopewijziging is de prognose voor renovatie van de Grote sluis en brug Spaarndam hoger.
- door herstel van een ontbrekende raming voor één deelproject van Top 25-project Polder Vierambacht is de prognose hoger.
- door optimalisaties en aanbestedingsvoordelen is de prognose voor het Top 50-project Aalsmeer en Boterhuispolder lager.

2.2 Programma Voldoende Water

Portefeuillehouder: J.J.J. Langeslag, M. Leewis (voldoende zoet water)

Programmadirecteur: A. Bol

Rijnland zorgt voor voldoende water, dus niet te veel en niet te weinig en niet te zout, passend bij de functies in ons gebied. Dat lijkt vanzelfsprekend, maar is het niet. Rijnland ligt voor het grootste deel onder zeeniveau, kent een grote variatie aan hoogteligging en soorten landgebruik. Door klimaatverandering, bodemdaling en verstedelijking neemt de druk op de ruimte en het watersysteem almaar toe. Daarom is goed beheer, een goede inrichting en gedegen onderhoud van essentieel belang voor het gewenste waterpeil.

2.2.1 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met augustus 2016

	Doelstellingen en resultaten programmabegroting	Score t/m aug	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
1. Peilbeheer				
1	Herzien peilbesluiten in vijftien à twintig polders	+	De VV heeft twee peilbesluiten vastgesteld. De commissie heeft voor vier polders het conceptpeilbesluit ter consultatie besproken. Naar planning worden nog vier peilbesluiten later dit jaar vastgesteld en zes peilbesluiten na consultatie ter inzage gelegd.	+
2	Evalueren, en indien nodig, herzien beleid peilafwijkingen	+/-	Met LTO en natuurterreinbeheerders hebben we contacten gelegd om gezamenlijk kansen en randvoorwaarden in beeld te brengen. Op verzoek van LTO vindt het gesprek met enkele sectoren in het najaar plaats. De evaluatie en het advies hierover volgt daardoor pas aan het einde van jaar.	+/-
2. Instandhouding van het watersysteem				
3	Herzien van het beleid baggeren	+/-	De te bereiken doelen, vertaald naar concrete maatvoering en onderhoudsregels, staan centraal. Daarom hebben we met instemming van het college het onderwerp verbreed naar het totale onderhoud aan watergangen, dus inclusief schonen en schouw, omdat ook deze beleidskaders aan herziening toe zijn. In het proces betrekken we de stakeholders actief. Door de verbreding van de scope, en de intensieve interactie met de omgeving, kost de herziening meer tijd dan voorzien.	+/-
4	Opstellen waterbodemp-kwaliteitskaart	+	We zijn gestart met het opstellen van de kaart, en maken hierbij gebruik van de ervaringen van o.a. Delfland.	+
5	Afronden baggercluster 5 (Nieuwkoop) en cluster 6 (Ringvaart)	+	Het werk in beide clusters is afgerond. (NB: in de nazorg speelt de afhandeling van een weilanddepot, een strafrechtelijk onderzoek naar de	+

	Doelstellingen en resultaten programmabegroting	Score t/m aug	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
			aannemer en een rechtzaak).	
6	Vaststellen aanpak en programma onderhoud kunstwerken	+	We hebben de kunstwerken (stuwen, inlaten, duikers) geprioriteerd op basis van de uitgangspunten van assetmanagement. De veertig meest urgente kunstwerken hebben we ingepland; de uitvoering is gestart.	+
7	Met betrokken partijen oppakken grondwateroverlast Noordwijk	+/-	Samen met gemeente Noordwijk en het HWBP (subsidiegever) bereiden we het leggen van een drainage in de boulevard van Noordwijk voor. Hiervoor heeft de VV krediet beschikbaar gesteld. Realisatie is in oktober gepland. De schadeadviescommissie heeft opdracht om te adviseren over de ingediende schadeclaims. Rijnland vraagt aan het HWBP een bijdrage in de kosten.	+/-
Gevolgen wateroverlast beperken				
8	Opstellen boezemstudie (= actualiseren studie waterbezwaar uit 2000)	+	In 2015 maakten we een quickscan waarover we januari aan de VV hebben gerapporteerd. Begin 2016 startte de 2de fase, de verdiepende analyse. Dit loopt volgens schema en hebben we in concept afgerond. Daarmee hebben we inzicht in de gevolgen van klimaatveranderingen op het watersysteem en de regionale keringen. In de tweede helft van het jaar vindt de opinievorming plaats met de VV over eventueel te nemen maatregelen.	+
9	Starten integraal (incl. waterkwaliteit) watergebiedsplan "Zoetermeer"	+	We zijn gestart met (de inventarisatiefase van) het watergebiedsplan.	+
Voldoende zoet water				
10	Afronden "MIRT"-verkenning naar vergroten KWA tot 15m ³ /s * Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport	+	Eind 2016 ronden we de verkenningsfase van de vergroting KWA af. Diverse varianten hebben we nader onderzocht en een eerste concept van de rapportage besproken in beide colleges. Besluitvorming wordt dit najaar afgerond.	+
11	Afronden pilots voorzieningen-niveau Haarlemmermeer en Boskoop	+	Samen met de provincie, gemeenten en de agrarische sector hebben we knelpunten en kansen in beeld gebracht. In Boskoop heeft dat geleid tot een rapport met de handelingsperspectieven wat samen met de sector verder wordt opgepakt. In de Haarlemmermeer wordt de dialoog met de sector afgestemd met het onderzoek naar de optimalisatie van het doorspoelen.	+

	Doelstellingen en resultaten programmabegroting	Score t/m aug	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
12	Uitvoeren onderzoek optimalisatie doorspoelen Haarlemmermeer	+	In 2016 voeren we samen met de agrarische sector een onderzoek uit naar de kansen voor optimalisatie van de doorspoeling in de Haarlemmermeer waarbij doelmatigheid, duurzaamheid en klimaatrobuustheid uitgangspunt zijn.	+

Niet in de begrotings-top tien, maar wel bestuurlijk relevant:

Baggerwerken:

Tijdens de uitvoering van reguliere baggerwerken blijkt ook met PFOS verontreinigde bagger te zijn verwerkt. Het overleggen o.a. met de omgevingsdienst over de aanpak loopt nog. Van belang is dat omliggende referentiepercelen en/of watergangen ook vervuild zijn met PFOS, wat overigens niet is veroorzaakt door het genoemde baggerwerk.

Onderhoud watergangen:

Rijnland heeft het onderhoud aan watergangen in 20 onderhoudsbestekken ondergebracht. Dit doen we zo ecologisch mogelijk (laten staan wat kan). Het onderhoud aan natuurvriendelijke oevers is waar mogelijk hierin opgenomen. Met de gemeente Haarlemmermeer is samen het onderhoud voor watergangen, oevers en bermen aanbesteed. Rijnland en de gemeente hebben een verschil van mening met de aannemer over het bestek. De uitspraak van de Raad van Arbitrage volgt eind 2016.

Piekbergingslocaties:

Voor de Nieuwe Driemanspolder werken we nog steeds toe naar afronding voor 1 januari 2020. Daartoe hebben we het werk nu in aanbestedingsprocedure. We hebben ondertussen alle benodigde gronden in eigendom. De VV heeft in april de planproducten (legger, peilbesluit en projectplan) vastgesteld. Voor de Haarlemmermeerpolder kopen we ruilgrond aan van de provincie Noord-Holland om in te zetten bij de verwerving van de laatste percelen. Parallel daaraan bereiden we het ontwerp van de piekberging voor.

Boezemgemaal Spaarndam:

De VV heeft extra krediet beschikbaar gesteld vanwege een tegenvallende aanbesteding. De aannemer is ondertussen gestart met de voorbereiding van de realisatie.

Stedelijke waterplannen / overname onderhoud stedelijk water:

We werken aan afronding van de nog lopende plannen en aan de omzetting naar strategische agenda's, in goed overleg met gemeenten. We komen met een voorstel hiertoe naar de VV.

Watergebiedsplannen:

In diverse plannen loopt de uitvoering (Boskoop, Spaarnwoude, Zuid-Kennemerland, Wassenaarschepolder, Zuidegeest, Duin en Bollen). In de commissie van april hebben we de opbrengsten van het innovatieve gebiedsproces in Reeuwijk (De Wijk) gepresenteerd. In het kader van de Flying Squad hebben we diverse maatregelen uitgevoerd, waaronder een aantal in goede samenwerking met Staatsbosbeheer. Zo hebben we op grond van Staatsbosbeheer watergangen aangelegd en verbreed, en in ruil daarvoor een aantal maatregelen voor Staatsbosbeheer uitgevoerd.

Zoet water:

Met de opdrachtgevers van de uitbreiding van de zeesluis IJmuiden (RWS, provincie NH en Haven Amsterdam) is overeenstemming bereikt over maatregelen aan de bron om de extra zoutvracht door de uitbreiding te beperken. Uitgangspunt daarbij is geen extra zoutvracht in het Noordzeekanaal door de uitbreiding van de Zeesluis. De kosten worden geheel gedragen door de opdrachtgevende partijen die daarvoor een taakstellend budget van € 58 mln beschikbaar hebben gesteld. Ook is overeengekomen dat er een zwaar monitoringsprogramma wordt opgezet en dat het ministerie van IM verantwoordelijk is voor eventuele overblijvende verziltingsknelpunten na oplevering van de nieuwe Zeesluis. De waterschappen worden betrokken bij het onderzoek voor het ontwerp van de maatregelen en de monitoring. Met de initiatiefnemer van de verdieping Nieuwe Waterweg, Havenbedrijf Rotterdam, is een overeenkomst gesloten waarin de extra inzet van de KWA door de verdieping financieel wordt gecompenseerd naar de KWA partners HDSR en Rijnland. In de overeenkomst en de ontgrondingsvergunning is ook geborgd dat gevolgen van de verdieping worden gemonitord en dat de verantwoordelijkheid ligt bij de initiatienemer voor eventuele onvoorziene gevolgen.

2.2.2 Wat gaat dit kosten in 2016? (in € 1.000)

Exploitatie

Programma Voldoende Water	Begroting 2016	Begroting 2016 na 1e begr.wijz.	Prognose 2016	%
Totale exploitatiekosten	47.014	47.612	46.558	98%

De geprognosticeerde exploitatiekosten liggen ca. € 1,0 mln lager dan de bijgestelde begroting. De overdracht van een asset met resterende boekwaarde is verschoven van 2016 naar 2017, waardoor de extra afschrijving van deze boekwaarde ad € 0,9 mln eveneens is doorgeschoven. Verder zorgt de lagere kapitaalmarktrente voor een verlaging.

Investeringsuitgaven

Programma Voldoende water	Begroting 2016	Prognose Burap-1 2016	Prognose Burap-2 2016	%
Totale netto investeringen	43.374	51.697	49.920	115%

De investeringsprognose ligt netto ca. € 6,5 mln hoger dan begroot. Dit komt o.a. door:

- Versnelling in Watergebiedsplan Zuidgeest en Watergebiedsplan Duin- en Bollenstreek, en in enkele baggerprojecten.
- Vertraging in Watergebiedsplan Boskoop, in de grondaankopen in beide piekbergingen en in enkele baggerprojecten.
- Een tegenvaller in de aanbesteding voor boezemgemaal Spaarndam en bij de aanpak van de grondwaterproblematiek in Noordwijk.

2.3 Programma Schoon en Gezond Water

Portefeuillehouders: M. Leewis

Programmadirecteur: A. Bol

Schoon en gezond water is in de dichtbevolkte waterrijke delta van West-Nederland belangrijk. Zowel voor de mens, de natuur, als de bedrijven. Er mogen niet te veel voedings- en vervuilende stoffen in het water zitten, het oppervlaktewater moet zo natuurlijk mogelijk zijn ingericht, en ecologisch worden beheerd en onderhouden. Dit is essentieel voor een goede biodiversiteit en belangrijk voor de landbouw. En om lekker te kunnen zwemmen, vissen of varen. Samen met onze partners zorgen wij dan ook voor schoon en gezond water dat past bij de verschillende functies.

2.3.1 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met augustus 2016

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2016 (inclusief context)	Score t/m aug	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
1. Verminderen van watervervuilingen				
1	Vastleggen concrete afspraken met boom- en bollenteelt over emissiereducerende maatregelen	+	In zowel de bollen- als de boomteelt worden door (vertegenwoordigers uit) de sector projecten opgetuigd die eind 2016 in uitvoering komen, al dan niet met Europese subsidie. Deze projecten zijn afgestemd met Rijnland en zijn gericht op emissiereductie. Rijnland treedt op als cofinancier. De looptijd van deze projecten is drie jaar. Daarnaast is Rijnland procestrekker voor het implementeren van ijzerzandmaatregelen ter voorkoming van fosforemissie in de bloembollenteelt.	+
2. (Ecologisch) beheren, onderhouden en inrichten				
2	Aanwijzen inspiratiepolders in het kader van doelen overig water	+/-	Het meetprogramma om de uitgangssituatie vast te leggen loopt. Het aanwijzen van aan te leggen inspiratiepolders is nog niet gelukt, mede vanwege de complexiteit en het ontbreken van de juiste bemensing. Daarom passen we de aanpak aan, en zoeken we naar inspiratie binnen en buiten ons gebied van al bestaande gebieden.	+/-
3	Start proces stimuleren ecologisch(er) onderhoud derden	+	Dit proces is gestart en wordt geïntegreerd in het proces van herziening van het beleid onderhoud aan watergangen (baggerbeleid) en de legger.	+
3. Zorgen voor schone meren				
4	Meetprogramma KRW1	+	Het meetprogramma is ondertussen gestart. Vanwege het na-ijleffect van de maatregelen, moeten we naar verwachting een aantal jaren meten alvorens effecten te zien zijn.	+

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2016 (inclusief context)	Score t/m aug	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
5	Start (voorbereiding van de) uitvoering KRW waterlichaam Langeraarse Plassen	+	Het gebiedsproces loopt. We bereiden samen met de omgeving en gemeente de afweging van de maatregelen voor. Besluitvorming vindt plaats in 2017. In bereiden we de aanleg voor en start de uitvoering van de aanleg van natuurvriendelijke oevers.	+
6	Start project KRW waterlichaam "De Wilck"	+	Start is voorzien in de loop van het jaar.	+
7	Start integraal (incl. waterkwantiteit) project KRW regio Zoetermeer	+	Het watergebiedsplan Zoetermeer (kwantiteit en kwaliteit) is ondertussen gestart.	+
8	Start project synergiekansen KRW (à la de Flying Squad)	+	Het traject is gestart en breed gecommuniceerd binnen de organisatie, o.a. via inter-/intranet. Er lopen twee concrete projecten. Een project in polder Bloemendaal waarin gemeente, provincie, Staatsbosbeheer en eigenaren meedoen, en waarbij o.a. het overig water wordt gebaggerd met een bijdrage van Rijnland. Het andere project loopt in het Amsterdamse Bos, waarbij we gemeentelijke watercompensatie combineren met de aanleg van natuurvriendelijke oevers, in goed overleg met de beheerder van het bos.	+
4. Zorgen voor schoon zwemwater				
9	Bepalen locaties en aanpak blauwalgproblematiek	+	Het college heeft in juli de analyse van probleemlocaties en aanpak vastgesteld. In november volgt een kredietvoorstel voor de aanpak van de eerste locaties. Ondertussen lopen al twee proeven: een met ultrasoon geluid in de Zoetermeerseplas en een met waterstofperoxide in het Oosterduinsemeer.	+

Niet in de begrotings-top tien, maar wel bestuurlijk relevant:

Aanpak riooloverstorten:

Samen met de gemeenten toetst Rijnland riooloverstorten op effecten op het watersysteem. Hierbij bepalen Rijnland en de gemeente gezamenlijk de meest doelmatige wijze om eventuele knelpunten op te lossen. Voor 2016 staan 9 gemeenten gepland. Op dit moment is 1 toetsing afgerond, zijn er 3 in concept af en worden nog met de gemeenten besproken, aan 1 wordt momenteel gewerkt en 4 toetsingen moeten nog worden gestart.

Sanering vervuilde waterbodems:

Dit pakt Rijnland op in het baggerprogramma. Wanneer we een verontreiniging aantreffen verwijderen we, zo mogelijk, de hele sliblaag. Twee aspecten verdienen apart aandacht. De provincie Zuid-Holland heeft recent het saneringsplan bij de Omgevingsdienst ingediend voor de sanering van de verontreinigde waterbodem bij het NAF-terrein in Alphen aan den Rijn. Dit gebeurt in goed overleg met, en met een

financiële bijdrage van Rijnland. Het RIVM heeft begin dit jaar handvatten geleverd om een besluit te nemen over de sanering van de met PFOS-verontreinigde oppervlaktewateren en (water)bodems op Schiphol. Met alle betrokken partijen onderzoeken we nu hoe nu verder (zie ook Voldoende Water).

Ecologisch beheer en onderhoud:

We bereiden de aanbesteding van het natuurvriendelijk onderhoud van de oevers in (KRW waterlichaam) Reeuwijk op dit moment voor. Dit moet leiden tot een aanbesteding begin 2017.

Zwemwater:

Rijnland monitort de kwaliteit in zwemwateren. Hieruit volgt jaarlijks een beoordeling van de zwemwateren. Zwemwateren in de klassen slecht en aanvaardbaar vormen een aandachtspunt. De voorlopige resultaten van 2016 laten zien dat vier van de veertig locaties nog niet voldoen aan de criteria. In Cronesteijn, Europapark en Toolenburg ondanks maatregelen door Rijnland genomen in 2015. Op de locaties in Spaarnwoude (naaktrecreatie voldoet niet aan de criteria, de Watergeus net aan wel) hebben we nog geen maatregelen genomen omdat Rijnland hier in overleg is met de gemeente Velsen en het recreatieschap.

2.3.2 Wat gaat dit kosten in 2016? (in € 1.000)

Exploitatie

Programma Schoon en gezond Water	Begroting 2016	Begroting 2016 na 1e begr.wijz.	Prognose 2016	%
Totale exploitatiekosten	10.017	9.935	9.909	100%

Investeringsuitgaven

Programma Gezond en schoon water	Begroting 2016	Prognose Burap-1 2016	Prognose Burap-2 2016	%
Totale netto investeringen	1.783	2.262	2.112	118%

Het betreft hier een beperkt aantal kleine afwijkingen op een - vergeleken met de andere programma's - gering investeringsvolume.

2.4 Programma Waterketen

Portefeuillehouder: J. Haan

Programmadirecteur: G. v.d. Kooij

Rijnland maakt als zuiveringsbeheerder deel uit van de waterketen; het samenhangende geheel van drinkwaterproductie, riolering en afvalwaterzuivering. Door nauw samen te werken met de andere partijen in de waterketen; de gemeenten en de drinkwaterbedrijven, optimaliseren we samen de gehele waterketen.

Rijnland zuivert het afvalwater van huishoudens en bedrijven tot vastgestelde kwaliteitseisen en levert dit vervolgens weer terug aan het oppervlaktewatersysteem. Om het afvalwater te zuiveren zijn complexe, industriële installaties nodig. Het zuiveringsproces kost veel energie, verbruikt chemicaliën én produceert zuiveringsslib dat verder verwerkt wordt. We zetten dan ook in op het continu verbeteren van de verwerking van het afvalwater en de kostenefficiëntie.

Afvalwater lijkt slechts een afvalproduct, maar dat is het niet. Het is een potentiële bron van energie én herbruikbare grondstoffen. Het is onze ambitie om de komende jaren verdere stappen te zetten in het verduurzamen van de verwerking van het afvalwater. Bijvoorbeeld door het terugwinnen van energie en grondstoffen (o.m. fosfaat) uit het afvalwater.

2.4.1 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met augustus 2016

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2016 (inclusief context)	Score t/m aug	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
1. Afvalwater doelmatig verwerken				
1	Continueren van zo efficiënt en effectief mogelijk verwerken van afvalwater	+/-	De verbouwingen aan de zuiveringen, die er voor zorgen dat ook in de toekomst een positieve bijdrage wordt geleverd aan een schoner oppervlaktewater, kunnen de effluentkwaliteit op korte termijn negatief beïnvloeden. Bij enkele zuiveringen doet dit zich voor. De mindere kwaliteit van het effluent is binnen de juridische kaders en zijn van korte tijd. We voldoen echter te allen tijde aan de landelijke normen.	+/-
2	In 2016 bouwen we verder aan assetmanagement en voeren we diverse businesscases uit om te komen tot afgewogen investeringsbeslissingen.	+	In het eerste kwartaal van 2016 zijn drie businesscases afgerond. De planning om assetmanagement te integreren in de reguliere bedrijfsvoering ligt op schema.	+
3	Centralisatie Oude Rijnzone: sluiten awzi Langeraar in 2016	+	Awzi Langeraar is voor 1 januari 2016 uit bedrijf genomen. De zuivering is in januari en februari 2016 gesloopt. Er wordt verder gewerkt aan de sluiting van de awzi Rijnsaterwoude.	+

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2016 (inclusief context)	Score t/m aug	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
4	Voortgang centralisatie in de regio Haarlemmermeer. In 2016 werken we aan het nieuwe transportstelsel om de zuiveringen Aalsmeer en Rijsenhout te kunnen sluiten.	+	Er wordt gewerkt aan de aanbesteding. Hiervoor ligt (lag) een kredietaanvraag in de VV van september 2016.	+
5	Vernieuwen procesautomatisering op diverse locaties en aansluiten op centrale proceskamer. In 2016 vernieuwen we op diverse plaatsen de procesautomatisering, waaronder de zuiveringen Leiden-Zuidwest, Velsen en Alphen Noord.	+	Vernieuwing van de procesautomatisering (PA) op de awzi's Leiden-Zuidwest, Velsen en Alphen-Noord en aansluiting op de CPK is licht vertraagd door scopewijzigingen en andere renovaties op die locaties. Op verschillende andere awzi's is de vernieuwing van de PA al gestart. Uit twee renovatieprojecten (Alphen-Noord en Haarlem-Schalkwijk) valt geld vrij. Dat zal worden gebruikt om de overschrijding op drie dealkredieten (Alphen-Noord, CPK en aanleg Infrastructuur) te compenseren. Eventuele tegenvallers in de loop van 2016 zullen in de laatste kredietaanvraag worden verwerkt, die in november 2016 in de VV aan de orde zal zijn. Rond 2019 zijn naar verwachting alle zuiveringen op de CPK aangesloten.	+/-
6	Voortgang renovatie awzi Leiden zuidwest	+/-	De uitvoering is gestart. De aannemer heeft achterstand opgelopen, waardoor de oplevering verschuift van december 2016 naar tweede kwartaal 2017. Dit heeft vooralsnog geen financiële consequenties. Om de achterstand te minimaliseren en de gewenste kwaliteit te realiseren werken de teams van de aannemer en opdrachtgever nauw samen. Rijnland werkt samen met de aannemer om de achterstand te minimaliseren en tot aantoonbare kwaliteit te komen.	+/-
7	Voortgang renovatie awzi Velsen	-	Alle onderdelen van de renovatie zijn in uitvoering. Afronding uitvoering eind 2017 is haalbaar. Van de risicoreservering van het krediet is inmiddels alles uitgegeven of verplicht, derhalve ligt (lag) er een aanvullende kredietaanvraag voor in de VV van september 2016.	-

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2016 (inclusief context)	Score t/m aug	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
8	Samenwerking in de waterketen vanuit het Bestuursakkoord water (BAW). In 2016 ondertekenen we een nieuwe bestuurlijke overeenkomst met waterketenpartners.	+	Het samenwerkingsproces in de vier sub-regio's binnen de regio Rijnland verloopt goed. De drinkwaterbedrijven zijn in het proces betrokken en elk van de sub-regio's werkt aan de uitvoering van de samenwerkingsactiviteiten. Op 4 juli 2016 is een nieuwe bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst door alle 30 partijen getekend.	+
9	In 2016 werken we aan het komen tot een richtinggevend besluit over de organisatievorm van het zuiveringsbeheer (TOZ).	+	Eind 2015 is gestart met het bestuurlijke proces. Tot nu toe zijn in 2016 diverse gesprekken gevoerd (bestuurlijke klankbordgroep, alle fracties) en zijn diverse inhoudelijke uitwerkingen verzorgd. Ook is een eerste beeldvormende VV gehouden waarin is gediscussieerd over de mogelijke toekomstige ontwikkelrichtingen van de organisatie van het zuiveringsbeheer. Met de uitkomsten van deze beeldvormende VV worden momenteel diverse inhoudelijke zaken verder uitgewerkt en worden een aantal strategieën ontwikkeld.	+
10	In 2016 werken we aan de betrokkenheid en de bewustwording van de omgeving bij de Waterketen	+	Begin 2016 is de bewustwordingsactie "niet in het riool" in de sub-regio Leiden uitgevoerd, met daarin specifiek aandacht voor onder meer vetresten en geneesmiddelen(afval). Deze is succesvol afgerond, met alleen al in Leiden gemiddeld 3000 bereikte personen. In het vervolg van 2016 zullen ook dergelijke acties worden uitgevoerd bij de andere sub-regio's. Daarnaast zijn enkele lokale initiatieven ondersteund op het vlak van duurzame en klimaatbestendige stad (o.m. regentonnen acties) en is er op 4 mei 2016 een open dag georganiseerd op de awzi Leiden Noord.	+
2. Verwerking zo optimaal verduurzamen en hergebruiken				
11	Eind 2016 streven we naar een stijging tot 12% energiebesparingen en 15% energieopwekking.	+/-	De verwachting is dat we eind 2016 op een energiebesparing zitten van 15% t.o.v. 2005 (van 66000MWh naar 56000MWh) en 12% (6700MWh)	+/-

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2016 (inclusief context)	Score t/m aug	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
			energieopwekking. De cijfers wijken af van de voorspelling, omdat de WKK's niet geheel 2016 aan hebben gestaan als gevolg van ATEX-werkzaamheden en lopende renovaties. De vier WKK's kwamen het einde van het tweede kwartaal of het derde kwartaal weer volledig in gebruik.	

Niet in de begrotings-top tien, maar wel bestuurlijk relevant:

Inspecties:

Door de tot op heden uitgevoerde inventarisaties en inspecties op de zuiveringstechnische werken is in beeld gekomen dat er een forse achterstand in renovatie en onderhoud is ontstaan. Er is de afgelopen jaren op dit aspect minder geïnvesteerd in de waterketen. In 2016 zetten we de inspecties op de zuiveringstechnische werken voort, zodat we eind 2016 een nog beter beeld hebben van de onderhoudstoestand. Deze inspecties lopen conform planning.

Veiligheid:

We starten in 2016 met het uitvoeren van aanvullende concrete veiligheidkundige maatregelen gericht op het verder vergroten van de veiligheid van onze medewerkers. Er is veel aandacht besteed aan de bewustwording van veiligheid (audits, veiligheidsfilmpjes, bedrijfshulpverleningstrainingen). De risico-inventarisaties en -evaluaties (RI&E's) zijn in voorbereiding en zullen de komende jaren uitgevoerd worden op alle installaties. De planning is gekoppeld aan de planning van het op afstand bedienen. Als een zuivering op afstand bediend wordt moet deze gekeurd en veilig zijn gemaakt. De eerste RI&E op AWZI Haarlem WP is nu bijna volledig uitgevoerd. Investerings zijn voorzien vanaf het derde kwartaal.

ATEX:

De technische maatregelen voor de ATEX-installaties (gasveiligheid) op de awzi Velsen zijn nagenoeg afgerond. Daarmee zijn op drie van de vier zuiveringen, waar ATEX-installaties staan, alle maatregelen voor de gasveiligheid gerealiseerd.

Vanwege de leeftijd van de installaties werd destijds aan de hand van externe adviezen gedacht dat het niet mogelijk zou zijn om voor 100% te gaan voldoen aan alle ATEX-eisen ("ATEX-proof"). Dit was gerelateerd aan de verwachting dat er onvoldoende ontwerp- en onderhoudsdocumentatie beschikbaar zou zijn. Begin dit jaar is duidelijk geworden dat er, mede op basis van het onderhoudsmanagementsysteem, waarschijnlijk voldoende informatie geleverd kan worden om dit wel voor elkaar te krijgen. Voor de installaties Leiden Zuid-West, Leiden-Noord en Velsen is het streven om deze uiterlijk in het eerste kwartaal van 2017 ATEX-proof te maken.

De ATEX-installatie Velsen is eind augustus opgestart. Dat is later dan ten tijde van het opstellen van de 1e burap (april) werd gedacht. Het ATEX-proof maken van installaties zit hem in de details die bij Velsen tot het uitstellen van de opstart geleid hebben. Het zo veilig mogelijk kunnen werken heeft hierbij altijd voorop gestaan. In de uitstelperiode zijn wel meteen de extra checks uitgevoerd voor het ATEX-proof maken.

Voor de volledigheid wordt nog het volgende gemeld. Voor de aanpassingen zijn de ATEX-installaties van de awzi's Leiden Zuid West en Velsen uit bedrijf geweest. De installaties op Haarlem Waarderpolder en Leiden Noord zijn in bedrijf gebleven. Ook op die zuiveringen zijn er al zoveel mogelijk aanpassingen verricht. Op Haarlem

Waarderpolder zullen de komende jaren de nog in bedrijf gebleven onderdelen zoals de gistingstanks opeenvolgend worden geïnspecteerd en gerenoveerd. Tot die tijd zal op die locatie geen sprake kunnen zijn van een 100%- keuring. Voor Leiden-Noord wordt in het najaar onderzocht wat er nodig is om die ATEX-proof te krijgen.

Voor alle vier de locaties geldt dat door de aanpassingen het risico op gevaarlijke situaties aanzienlijk is verkleind, mede omdat de medewerkers over de juiste opleidingen beschikken om in ATEX-zones te mogen werken.

Onderzoek:

Rijnland is in 2016 betrokken bij diverse **onderzoeken** voor de waterketen:

- Op awzi Velsen wordt het EssDe proces gerealiseerd. Het proces volgen we in 2016 en 2017 met (Stowa gesteund) onderzoek.
- Op awzi Zwanenburg starten we in oktober 2016 het (Stowa gesteund) onderzoek naar slib ontwatering zonder chemicaliën.
- We onderzoeken samen met twee waterschappen het zeven van actief slib (projectnaam AAS). Start praktijkonderzoek medio 2016 bij waterschap Vechtstromen.
- Op awzi Nieuwe Wetering wordt het zogenaamde S-select proces geïmplementeerd (verbeteren slibbezinkbaarheid), waarmee in potentie een nieuwe nabezinktank overbodig is. Project is vertraagd, realisatie staat eind 2016 gepland.
- Wij nemen deel aan het Stowa-onderzoek naar diergeneesmiddelen in water. Verder neemt Rijnland zitting in de begeleidingscommissies van Stowa-onderzoeken naar microplastics, antibioticaresistentie en de landelijke hotspotanalyse geneesmiddelen, evenals de expertgroep waterfabriek waarin de uitkomsten van onderzoeken met poederkool en ozon voor de verwijdering van microverontreinigingen worden besproken.
- Met het LUMC zijn we in gesprek over de mogelijke toepassing van een Pharmafilter en het gebruik van plaszakken (opvang röntgencontrastmiddelen). LUMC heeft zelf een business case uitgevoerd voor een pharmafilter, maar deze was niet positief. Ook is het gebruik van plaszakken onderzocht, maar de kosten daarvan waren dermate hoog dat toepassing vooralsnog niet overwogen wordt. Ook het Alrijne ziekenhuis heeft een business case uitgevoerd voor een pharmafilter met een vergelijkbaar negatief resultaat.
- In 2015 is de 'Green Deal Nederland, Op weg naar duurzame zorg' afgesloten. In deze green deal willen betrokken partijen gezamenlijk kennis ontwikkelen en delen op nieuwe thema's als onder meer het verminderen van medicijnresten in afvalwater van zorginstellingen en ziekenhuizen. Medio september tekenen we de samenwerkingsovereenkomst die zich de komende drie jaar inzet op de vermindering van geneesmiddelen in afvalwater.
- We inventariseren met brancheorganisatie voor apothekers de bestaande regelingen voor de inzameling van medicijnafval bij diverse gemeenten in Rijnlands gebied. Via de samenwerking in de sub-regio's is een enquête uitgevoerd om de huidige regelingen en de mogelijkheden voor samenwerking in kaart te brengen. De uitkomsten moeten nog met de brancheorganisatie voor apothekers worden besproken, die zelf geen nieuwe inventarisatie heeft uitgevoerd, maar gebruik wil maken van een bestaande landelijke inventarisatie.
- We verkennen de haalbaarheid van de toepassing van de nieuwe Nereda technologie voor de geplande uitbreiding van de AWZI Zwanenburg.

Samenwerking:

Naast de lopende **samenwerking in de waterketen** vanuit het BAW met de waterketenpartners werkt Rijnland ook samen in andere vormen. Bijvoorbeeld:

- Het ontzorgen van de gemeente Noordwijkerhout door de Samenwerking Waterketen (SWWK) verloopt naar wens van de gemeente. De "SWWK" is een sinds 2001 bestaande samenwerking tussen drinkwaterbedrijf DUNEA en Rijnland.

-
- Rijnland heeft een groot aantal kilometer persleidingen waarin het afvalwater van het riool wordt verpompt naar de afvalwaterzuiveringen in het gebied. Rijnland werkt met DUNEA samen aan het beheer van de Rijnlandse persleidingen. In 2016 wordt een zogenoemde LTAP (Lange Termijn Asset Planning) opgesteld. Daarvoor is de benodigde data op metaniveau in het eerste kwartaal geïnventariseerd. Het gaat om kenmerken als leg jaar van de leiding, materiaal, diameter en dergelijk. Verder hebben Rijnland en Dunea de risicovolle locaties in beeld gebracht van het voorzieningsgebied van de afvalwaterzuiveringsinstallatie (awzi) Zwanenburg. Deze ervaring was zo positief, dat Rijnland heeft besloten om deze analyse Rijnland-breed uit te voeren.

HVC en duurzaamheid:

De GR-slibverwerking (HVC) is in maart 2016 een werkgroep gestart om een slibverwerkings- of energie- en grondstoffenstrategie voor de komende 15-20 jaar te ontwikkelen. Eind september 2016 zal een strategische conferentie worden gehouden om de eerste ideeën te bespreken. Onderdeel hiervan is de Rijnlandse studie naar de energie- en grondstoffenfabriek op de awzi Haarlem-Waarderpolder. Deze studie bevindt zich in de opstartfase.

D&H heeft besloten om het Rijnlandse aandeel in HVC-wind op zee mee te rekenen in de besparingen. Via de Unie wordt getracht om dit ook landelijk te laten gelden. Naar verwachting zal eind 2016 duidelijk worden of Rijnland mag toerekenen.

In nauwe samenwerking met bedrijven zijn we op zoek naar mogelijkheden en technologieën om uit afvalwater grondstoffen terug te winnen. Het geplande (start medio 2016) pilot-project met de Pyrolyse van roostergoed (omzetting in biobrandstof) is op verzoek van het technologie leverend bedrijf verschoven naar begin 2017. Verder is Rijnland betrokken bij het landelijke initiatief van de energie- en grondstoffenfabriek.

Met Gas Treatment Services (GTS) wordt opnieuw gekeken naar een manier om van het stortgas van Afvalzorg NV en het biogas van awzi Haarlem Waarderpolder aardgas te produceren zodat zoveel mogelijk energie optimaal gebruikt wordt.

Informatiebeveiliging en waterketen

Voor de meest kwetsbare onderdelen (xp machines) worden nu tijdelijke maatregelen genomen. Definitieve maatregelen worden parallel aan het verandertraject van de afdeling zuiveren uitgevoerd. De informatiebeveiliging heeft nadrukkelijke aandacht bij de procesautomatisering en de centrale proceskamer. De wijze waarop we de controle gepast gaan uitvoeren wordt verder uitgewerkt. Meer informatie over het gehele project Informatiebeveiliging staat in het programma BOD.

Awzi Katwijk

Het project Beluchting Katwijk is vanuit oogpunt van projectbeheersing zeer risicovol geworden. Het beschikbare krediet is voor ruim 90% opgegaan aan de opdracht naar de aannemer (bouwkosten). Onder meer omdat geleerde lessen van awzi Velsen zijn toegepast, verwachten we nog optredende risico's. Onderhouds(achtige) werkzaamheden worden zo veel mogelijk vanuit onderhoudsbudgetten opgevangen, maar er is een kans dat begin 2017 een aanvullende kredietaanvraag nodig is als grote tegenvallers optreden.

2.4.2 Wat gaat dit kosten in 2016? (in € 1.000)

Exploitatie

Programma Waterketen	Begroting 2016	Begroting 2016 na 1e begr.wijz.	Prognose 2016	%
Totale exploitatiekosten	65.713	65.154	65.089	100%

De geprognosticeerde exploitatiekosten zijn conform de bijgestelde begroting. De beheerkosten liggen ca. € 0,4 mln hoger. Door verbouwingen aan de awzi's is ten opzichte van de begroting sprake van extra kosten voor onder meer slibafvoer en energiekosten. Verder is het aanbod vanuit het gemeentelijke rioolstelsel groter en ook van een slechtere kwaliteit dan geprognosticeerd. Dit leidt eveneens tot hogere kosten. Dit is overigens een landelijke trend. De lagere kapitaalmarktrente zorgt tot slot voor een verlaging van ca. € 0,2 mln. Verder is sprake van een niet begrote bijdrage voor Delfland in de exploitatiekosten voor rioolgemalen in Wassenaar (-/- € 0,2 mln).

Investeringsuitgaven

Programma Afvalwaterketen	Begroting 2016	Prognose Burap-1 2016	Prognose Burap-2 2016	%
Totale netto investeringen	56.810	50.641	48.675	86%

De investeringsprognose ligt netto € 8,1 mln lager dan begroot voor jaarschijf 2016. Per saldo wegen vooral de vertraging in het sluiten van de awzi Heemstede (vanwege de business case Schalkwijk en te wijzigen ontwerp) en de aanbesteding van de beluchting op awzi Katwijk nogal door.

Overige oorzaken zijn:

- Versnelling: beluchting Zwaanshoek
- Vertraging: Leiden Zuid-West, het sluiten van diverse AWZI's, de aanpassing van diverse roostergoedinstallaties en van de beluchting Katwijk, diverse EEP projecten, en diverse procesautomatiseringsprojecten.
- Scopewijziging: persgemaal Velsen-Zuid (blijkt voor meer aan de hand dan vooraf verwacht)

De prognose over 2016 voor awzi Velsen is overigens gelijk aan de begroting. De hogere uitgaven als gevolg van het aanvullend krediet wegen vooral door vanaf 2017.

Tot slot

Het realiseren van de besparingen in de waterketen in het kader van het Bestuursakkoord Water (BAW, 2011) ligt op schema. De richtinggevende structurele besparing voor Rijnland is ca. € 11mln in 2020. In de vier subregio's wordt via een intensieve samenwerking met de ketenpartners gewerkt aan "de 3k's": kostenbesparing, verbeteren kwaliteit dienstverlening, verlagen organisatorische kwetsbaarheid.

2.5 Programma Bestuur, Organisatie en Dienstverlening (BOD)

Portefeuillehouders: H. Pluckel, G. Doornbos, M. Kastelein

Programmadirecteur: G. v.d. Kooij

Naast de primaire programma's voor veiligheid, voldoende en gezond water en de waterketen is een effectieve en efficiënte organisatie nodig voor de realisatie van WBP-doelstellingen. BOD heeft tot doel de organisatie zodanig in te richten dat deze doelstellingen kunnen worden bereikt. Daarnaast zijn de bestuurlijke activiteiten en de ondersteunende bedrijfsvoering ondergebracht in het programma BOD. Bestuurlijke ontwikkelingen, zoals vernieuwend besturen, organisatorische ontwikkelingen, zoals het OrganisatieVerbeterPlan (OVP), en ontwikkelingen ten aanzien van medewerkers, op P&O-gebied, hebben een plek binnen dit programma. Tenslotte zijn duurzaamheid en innovatie bij BOD ondergebracht, omdat deze thema's organisatiebreed – voor alle primaire programma's en de organisatie als geheel – van belang zijn.

De beleidskaders voor BOD zijn activiteiten die voortvloeien uit algehele ontwikkeling van de organisatie en het coalitieakkoord. In het coalitieakkoord zijn vijf thema's benoemd: innovatie, duurzaamheid, deregulering, participatie en dienstverlening. In 2016 werkt Rijnland deze thema's op strategisch niveau verder uit. Zodra invulling is gegeven aan deze thema's bekijkt Rijnland hoe er binnen BOD op deze vijf thema's gerapporteerd kan worden.

2.5.1 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met augustus 2016

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2016	Score t/m aug	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
1. Omgevingsgerichtheid				
1	<i>Visie van bestuur concretiseren</i> - WBP5 vastgesteld; - strategieën vijf bestuurlijke thema's ontwikkeld en omgezet in concrete plannen.	+	Na vaststelling van het WBP5 is nu de aandacht gericht op realisatie van onze wateropgaven. Strategische samenwerking met andere partners wordt hiervoor uitgewerkt in de tweede helft van dit jaar. Na vaststelling van de stippen in maart dit jaar, heeft het college per thema een aantal richtinggevende aspecten vastgesteld om toekomstige ontwikkelingen en initiatieven aan te toetsen en zo de gewenste beweging in gang te zetten.	+
2	<i>Vernieuwend besturen</i> zoektocht afronden naar praktische instrumenten om de controlerende en de kaderstellende taak van de VV te versterken en om publieks-participatie te bevorderen	+	Het bestuurlijk besluitvormingsproces is steeds meer op basis van een planning georganiseerd in een proces van beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming (bob-methodiek). Nieuw dit jaar is de planningsagenda, een jaarlijkse doorkijk met vrijwel alle onderwerpen die in de VV worden besproken. De agenda maakt strategische planning en communicatie mogelijk. De werkgroep vernieuwend besturen buigt zich over de vraag welke werkvormen het beste passen bij de beeldvormende en opinievormende bijeenkomsten.	+

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2016	Score t/m aug	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
3	<i>Van buiten naar binnen handelen</i> Stappen gemaakt in / realiseren van: • benodigde cultuur- en gedragsverandering • ontwikkelingen in het positioneren, profileren en professionaliseren van communicatie • implementatie issues- en risicomanagement • vernieuwing website naar een interactieve, vraaggerichte site • verbinden van omgevingsmanagement en communicatie van de organisatie.	+	• Leidinggevendens sturen op gedrag en cultuur, en vertalen 'van buiten naar binnen handelen' naar het eigen team. In april zijn alle afdelingen bezocht om de stand van zaken op te halen, en in mei is een bijeenkomst voor alle leidinggevendens geweest om de oogst te delen en gezamenlijk de volgende stappen in het cultuurveranderingstraject te bespreken. • De aanzet voor de Rijnlandse communicatiestrategie is 21 september in de VV besproken en wordt uitgewerkt in concrete actieplannen. De pilot die hiervoor is opgezet, loopt tot eind van het jaar. De pilot verloopt goed. Voor het einde van het jaar zal ook een evaluatie plaatsvinden, en is het de bedoeling dat we een plan hebben hoe we issue- en risicomanagement gaan invoeren, en met welk middel. Een en ander hangt samen met de communicatiestrategie. • Er wordt nagedacht hoe de website verder kan worden doorontwikkeld waarin de omgeving het vertrekpunt is. • De samenwerking loopt goed. In het kader van de communicatiestrategie wordt er verder nagedacht over het verbinden van beide elementen van de organisatie.	+
	<i>Relatiebeheer</i> aan iedere gemeente een relatiebeheerder toewijzen en de eerste strategische agenda's ontwikkelen	+	- Alle gemeenten hebben een vaste ambtelijke relatiebeheerder toegewezen gekregen; - De eenduidigheid en aansturing van het relatiebeheer zijn versterkt; - Met iedere gemeente voeren we het gesprek over het opstellen van een bilaterale of regionale strategische samenwerkingsagenda. De informatieve VV op 29 juni heeft bijgedragen aan de beeldvorming rondom dit onderwerp; - Voor de strategische samenwerkingsagenda's wordt een eenduidig financieel kader ontwikkeld.	+

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2016	Score t/m aug	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
2. Kwaliteit van de organisatie				
4	<i>Projectbeheersing</i> alle 400 projecten geclusterd, belangrijke stappen gezet in: scopemanagement, risico-gestuurde projectbeheersing, werken conform een project-kwaliteitssysteem, het houden van interne projectaudits, real time beschikbaarheid van project- en programma-informatie en het opzetten van een database met kentallen.	+/-	Een groot deel van alle projecten zijn inmiddels geclusterd en bemenst met IPM-teams (Integraal Project Management). Met name projecten die bijna zijn afgerond, hebben we niet in een cluster ondergebracht. Vanuit Prosa kunnen steeds meer real time rapportages en indicatoren per cluster worden opgesteld om het bestuur optimaal te kunnen informeren. Alle projectclusters zijn risicogestuurd. Het projectkwaliteitssysteem is operationeel. Na de zomer worden, op basis van dit kwaliteitssysteem, de eerste interne audits gehouden. Daarnaast wordt door Concern Control een tweede quick scan projectbeheersing uitgevoerd. De resultaten daarvan komen eind 2016 ter beschikking van de VV.	+/-
5	<i>H@rm (v/h: e-HRM)</i> beschikbaar stellen van basismodule en plusmodule en implementeren van topmodule	+/-	De basis- en plusmodule zijn bij alle Rijnlanders in gebruik. Voor de implementatie van de topmodule moeten landelijk nog keuzes worden gemaakt. De planning schuift daarom een half jaar door. Dat vormt voor de Rijnlandse bedrijfsvoering geen probleem.	+/-
6	<i>Project Veilig werken</i> Verdere implementatie van het Veilig & Gezond werken-meerjarenplan	+	Er is blijvend aandacht voor cultuur en gedrag. Bewustwording wordt Rijnlandbreed steeds beter ontwikkeld, onder andere door het volgen van trainingen of cursus. Acties en verantwoordelijkheden worden door de Afdelingen zelf opgepakt en geborgd. ATEX en Elektrische Veiligheid blijven een speerpunt. De verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van inspecties op alle installaties is belegd. Voor het uitvoeren van deze Risico Inventarisatie & Evaluaties (RI&E's) zal krediet worden aangevraagd. Verder komt er meer aandacht voor het Arbohandboek op de werkvloer en houdt het melden van incidenten de aandacht. De middelbaar veiligheidskundigen houden zich bezig met het verbeteren van de veiligheid op de werkvloer ('ogen oren op de installaties).	+
3. Moderne informatievoorziening				
7	<i>Prosa</i> Applicatie geïmplementeerd en in gebruik genomen voor financiële administratie, inkoop en projectadministratie.	+/-	Prosa is conform planning in januari van start gegaan. In april is décharge gegeven aan de projectorganisatie en is verdere afronding aan de beheerorganisatie overgedragen. Deze is naar verwachting nog heel 2016 bezig om Prosa samen met de gebruikers helemaal op orde te krijgen, zodat we in	+/-

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2016	Score t/m aug	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
			2017 met een goed gevuld systeem kunnen werken. Ook het maken van de gewenste rapportages is hierbij nog een punt van aandacht.	
8	<i>Organisatorische I&A-eenheid met hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard</i> gerealiseerd per 1 jan 2017 en ondergebracht in de organisatie van Rijnland	+	Er wordt gewerkt in verschillende deelprojecten voor de totstandkoming van de gezamenlijke I&A-organisatie en ICT-infrastructuur. Dit is een zeer intensief project voor de I&A-medewerkers die ondertussen ook de reguliere bedrijfsvoering moeten blijven ondersteunen. Desondanks lopen de diverse (deel)-projecten die nodig zijn om per 1 januari 2017 van start te kunnen gaan op schema. De BOR is om advies gevraagd op de het implementatieplan voor de gezamenlijke I&A-organisatie en hun advies is positief. Er is nog aandacht nodig voor de gezamenlijke teamvorming, de cultuurverschillen en het integreren van de dienstverlening om de samenwerking optimaal te laten renderen.	+
4. Duurzaamheid en innovatie				
9	Start uitvoering eerste maatregelen uit het Energie Efficiency Plan	+/-	De energiestrategie is op 20 april jl. door de VV vastgesteld. Een kredietaanvraag voor de eerste uitvoering van het Energie Efficiëntie Plan 2017-2020 komt in september in de VV. Uitvoering vindt plaats vanaf 2017, enigszins later dan afgesproken in de begroting. NB: naast EEP doet Rijnland nog veel meer aan duurzaamheid en innovatie. Alleen kijkend naar EEP, is de voortgang niet op schema. Op tal van andere onderwerpen maken we wel voortgang. Dit staat hieronder apart beschreven.	+/-

Niet in de begrotings-top tien, maar wel bestuurlijk relevant:

Internationale samenwerking:

Internationale projecten lopen goed. In Tanzania wordt gewerkt aan ondersteuning enerzijds op het vlak van bedrijfsvoering zuiveren en ISO certificering en anderzijds op het vlak van waterkwaliteitsmodellen en milieu risicoanalyses. Hiervoor zijn twee missies, uitgevoerd, en staan nog twee missies gepland. Gekeken wordt of het project in 2017 met andere partners kan worden doorgezet. Rijnland heeft een bijdrage geleverd aan de rehabilitatie van een groot aantal poldersystemen in de zuidelijke kustzone van Bangladesh. De uitvoering van maatregelen verloopt voorspoedig. Hiervoor is een trainee een jaar lang uitgezonden geweest naar Bangladesh. In september komt een Bengaalse delegatie naar Nederland voor een training asset management. Er heeft een missie plaatsgevonden naar Zuid-Afrika in het kader van het project Kingfisher (opzet van Catchment Management Agencies) en het besluit is genomen om samen met Delfland een tweede CMA te begeleiden. Ook is op verzoek van Dutch Water Authorities deelgenomen aan een project in Nicaragua, recent is daar een tweede verzoek voor het geven van een training bij gekomen.

Informatiebeveiliging

Door het nemen van een groot aantal maatregelen in een projectmatige aanpak zijn de hoge risico's op het gebied van informatiebeveiliging teruggedrongen naar middelhoog risiconiveau. Aandachtspunten blijven de verouderde onderdelen van de procesautomatisering en dagelijkse alertheid van medewerkers op risico's zoals virussen die via (privé) e-mail binnen kunnen komen. Specifiek ten aanzien van de bevindingen die in de management letter zijn gerapporteerd is de stand van zaken: De bevindingen door de accountant in de administratie van gebruikers die toegang hebben tot ICT-systemen zijn nader geanalyseerd. Evidente tekortkomingen zijn direct verholpen. Een aantal specifieke gevallen over gebruikersaccounts vroeg om nader onderzoek, dit is ondertussen gestart.

Implementatie Aanpak duurzaam Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW)

Via pilots werkt Rijnland aan de implementatie hiervan. Zo werkt Rijnland intensief samen met ontwikkelingsmaatschappij SADC om een duurzaam Schiphol Trade Park te maken (o.m. droge berging). In een bestuurlijk overleg met SADC hierover (juni 2016) is afgesproken in het najaar samen ambities te bepalen.

Klimaatbestendige stad

De studie 'Lakenplein wordt Lakenpark' is in opdracht van de gemeente Leiden en Rijnland opgesteld en klaar. Op basis hiervan kunnen alle stakeholders verder werken aan een klimaatbestendig plein. De Interreg II aanvraag met Leiden (en Nederlandse, Belgische en Engelse partners) voor klimaatbestendig innovatief oplossen van knelpunten met wateroverlast in steden, is goedgekeurd door de EU. De gemeente Noordwijk en Rijnland werken samen (met Antea) aan een klimaatbestendig Offem-Zuid (nieuwbouw). Een subsidieaanvraag vanuit het Deltaprogramma om het ontwerp uit te werken is in juni 2016 goedgekeurd.

Innovatie

Het innovatiefonds van in totaal € 0,25 mln is in 2016 voor het eerst in werking getreden. Dit instrument moet –naast de aanstelling van een coördinator innovatie begin dit jaar– een extra impuls geven aan het innovatieve handelen en denken binnen Rijnland. In de eerste helft van 2016 is ervaring opgedaan met twee aanvraagrondes. Hierin zijn in totaal negen aanvragen ingediend, waarvan er vier zijn goedgekeurd. Aan deze projectaanvragen is in totaal € 0,087 mln toegekend. De toegekende aanvragen betreffen ideeën en initiatieven voor "voldoende water", "waterketen" (2x) en "schoon water". Daarnaast heeft Rijnland een werkconferentie Innovatie georganiseerd: "succes- en risicofactoren bij samen innoveren". De bijeenkomst op 21 april werd zeer goed bezocht en gewaardeerd door in totaal meer dan 130 deelnemers.

Communicatie

De thema's klimaatverandering en waterbewustzijn zullen in de loop van dit jaar nadrukkelijk worden gebruikt om Rijnlands opgaven op inzichtelijke en aansprekende wijze over het voetlicht te krijgen. Hiermee sluiten we aan bij hetgeen onze inwoners van ons verwachten (bijvoorbeeld vanwege de vele hoosbuien enige maanden geleden). Daarnaast worden deze thema's benut in de samenwerking met gemeenten en regio's, als input voor de door hen opgestelde omgevingsvisies.

Participatie

Actuele, succesvolle praktijkvoorbeelden van omgevingsparticipatie en van 'buiten naar binnen werken' zijn onder meer het peilbesluit van de Reeuwijkse Polder en het traject met de agrariërs in de Vereenigde Binnenpolder.

Contractbeheer

Er wordt gewerkt aan een uniform contractbeheer voor heel Rijnland, met als resultaat onder andere het opschonen van de (bestuurlijke) overeenkomsten. Eind van het jaar wordt bekeken hoe we een kwaliteitsslag kunnen maken met betrekking tot inzicht, sturing en borging van overeenkomsten.

2.5.2 Wat gaat dit kosten in 2016 (in € 1.000)

Exploitatie

Programma BOD	Begroting 2016	Begroting 2016 na 1e begr.wijz.	Prognose 2016	%
Totale exploitatiekosten	32.400	31.634	30.800	97%

De geprognosticeerde exploitatiekosten liggen € 0,8 mln lager dan de bijgestelde begroting. Op facilitair gebied is sprake van een verlaging van € 0,2 mln doordat uitgaven enigszins meevallen (onderhoudskosten historische gebouwen) of uitgesteld zijn (onder meer vanwege de ICT-samenwerking met hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard). Verder is het centrale opleidingsbudget met € 0,2 mln verlaagd, terwijl de voorziening voor toekomstige pensioenen van oud-bestuurders met eenzelfde bedrag is verlaagd. Tot slot heeft de BSGR een overschot over 2016 geprognosticeerd, dat voor Rijnland op € 0,2 mln uitkomt.

Investeringsuitgaven

Programma B.O.D.	Begroting 2016	Prognose Burap-1 2016	Prognose Burap-2 2016	%
Totale netto investeringen	994	1.108	1.145	115%

Er is sprake van meerdere kleine verschuivingen van per saldo € 0,2 mln.

3. Financiën, control en risico's

3.1 Wat is de prognose voor 2016?

3.1.1 Exploitatiebegroting 2016 versus prognose 2016

Over 2016 verwacht Rijnland uit te komen op een positief resultaat van € 3,2 mln. De verwachte mutaties ten opzichte van de bijgestelde exploitatiebegroting 2016 staan in de volgende tabel.

	I	II	III	III - II
Omschrijving Kostensoortgroep (in € 1.000)	Begroting 2016	Begroting 2016 na 1e begr.wijz	Prognose 2016 obv Burap-2	Vershil
Lasten:				
Rente en afschrijvingen	52.858	54.459	53.059	-1.400
Personeelslasten	49.126	49.126	48.926	-200
Goederen en diensten van derden	73.745	73.400	73.575	175
Bijdragen aan derden	14.870	14.870	14.720	-150
Toevoegingen voorzieningen/onvoorzien	7.500	7.500	7.500	0
Totaal lasten	198.099	199.355	197.780	-1.575
Baten:				
Financiële baten	315	315	315	0
Personeelsbaten	275	275	275	0
Goederen en diensten aan derden	6.281	7.181	7.621	440
Bijdragen van derden	835	835	835	0
Belastingopbrengsten	180.256	179.556	180.536	980
Interne verrekeningen	7.807	7.063	7.263	200
Totaal baten	195.769	195.225	196.845	1.620
Saldo baten en lasten	2.330	4.130	935	-3.195
Onttrekkingen aan reserves	330	2.130	2.130	0
Egalisatie van tarieven	2.259	2.259	2.259	0
Toevoeging rente aan reserves	-259	-259	-259	0
Toevoeging algemene reserves				0
Verwacht exploitatieresultaat	0	0	-3.195	-3.195

Rente- en afschrijvingen (-/- € 1,4 mln)

Per saldo dalen de kapitaallasten ten opzichte van de gewijzigde begroting. Dit heeft de volgende oorzaken:

- De rentelasten zijn met € 0,5 mln verlaagd als gevolg van de aanhoudende en historische daling van de geld- en kapitaalmarktrente.
- De overdracht van een asset met resterende boekwaarde (brug te Rijnsaterwoude) is verschoven van 2016 naar 2017, waardoor de extra afschrijving van deze boekwaarde ad € 0,9 mln eveneens is doorgeschoven.

Personeelslasten (-/- € 0,2 mln)

De prognose voor kosten voor opleidingen, cursussen en congressen komt per saldo € 0,2 mln lager uit dan begroot.

Goederen en diensten van derden (+/+ € 0,2 mln)

Door verbouwingen aan de awzi's is ten opzichte van de begroting sprake van € 0,4 mln aan extra kosten voor onder meer slibafvoer en energiekosten. Verder is sprake van een groter aanbod van rioolwater én van slechtere kwaliteit dan begroot, wat eveneens leidt tot hogere kosten. Dit is overigens een landelijke trend.

Een meevaller doet zich voor op facilitair gebied; er is sprake van een bijstelling van € 0,2 mln doordat uitgaven enigszins meevallen (onderhoudskosten historische gebouwen) of uitgesteld zijn (onder meer vanwege de ICT-samenwerking met Schieland).

Bijdragen aan derden (-/- € 0,15 mln)

De jaarlijkse bijdrage aan het HWBP is vanaf 2016 enigszins verlaagd doordat de eigen bijdrage van waterschappen hierin is verdisconteerd.

Opbrengst goederen en diensten aan derden (+/+ € 0,4 mln)

De BSGR heeft over haar zevenmaandsrapportage een overschot voor Rijnland gemeld van € 0,2 mln. Delfland betaalt met terugwerkende kracht vanaf 2015 haar nog niet begrote bijdrage in de exploitatiekosten van de rioolgemalen te Wassenaar (€ 0,2 mln).

Belastingopbrengsten (+/+ € 1,0 mln)

De belastingopbrengsten voor de ingezetenenomslag (+/+ € 0,3 mln) en de omslag gebouwd (€ 0,8 mln) liggen significant hoger dan begroot. Deze groei is indirect afkomstig van het economische herstel, waardoor onder meer huizenprijzen – en bijbehorende WOZ-waarden – stijgen.

De opbrengst voor ongebouwd overig ligt circa € 0,1 mln lager doordat het aantal hectares meer afneemt dan begroot.

3.1.2 Resultaatverdeling

Het positieve resultaat in deze burap en de begrotingsverschuivingen uit de vorige burap vergen een besluit over de verdeling van deze middelen. Het gros van deze mutaties is structureel en – daarmee – overigens reeds verwerkt in de begroting 2017.

In geval van meevallers heeft het bestuur aangegeven dat deze als eerste moeten worden aangewend voor 'schulden saneren / aflossen'. De volgende prioriteit is de lastendruk zo lang mogelijk op 2% te houden, gevolgd door 'innovatie en besparende maatregelen een kans geven'.

Concerncontrol adviseert om het gros van de meevallers te storten in de egalisereserves, gezien hun oorsprong (per saldo hogere belastingopbrengsten, lagere rentelasten, meerdere incidentele baten) en om bij het opstellen van de jaarrekening in overleg met de accountant te onderzoeken welke activa desgewenst eerder kunnen worden afgeschreven.

Het exploitatieoverschot van € 3,2 mln wordt hiermee voorlopig ten gunste van de egalisereserves 'geparkeerd'. Bij het vaststellen van de jaarrekening 2016 in het voorjaar van 2017 komt het college met een voorstel hoe het eerste prioriteringscriterium nader kan worden ingevuld.

3.1.3 Investeringsprojecten (in € 1.000)

In de volgende tabel staat het begrote en geprognosticeerde investeringsvolume over 2016.

Totaal programma's	Begroting 2016	Prognose Burap-1 2016	Prognose Burap-2 2016	%
Totale netto investeringen	113.291	114.970	109.382	97%
Concernbrede korting begroting 2016	12.900			
Directiekorting	nvt	15.500	12.000	
Totale netto-investeringen (incl kortingen)	100.391	99.470	97.382	97%

Het totaal van de geprognosticeerde netto-investeringsuitgaven komt per saldo uit op € 97,4 mln. Een toelichting op de mutaties per programma staat in het vorige hoofdstuk.

3.1.4 Verlaging kredietbedragen

Een klein deel van de verleende kredieten ligt € 0,5 mln hoger dan de bijbehorende meest recente investeringsprognose. In twee gevallen is de projectorganisatie bereid krediet 'terug te geven' c.q. het bedrag te verlagen. Het betreft het voorbereidingskrediet voor de awzi /awtg Leimuiden en een kadeverbeteringswerk. In bijlage 4 en de separate begrotingswijziging worden deze toegelicht.

Bij de andere projecten die in aanmerking komen is nog sprake van significante risico's zoals claims of zijn ze nog in voorbereiding. Kredieten verlagen is dan nog prematuur. Verder is relevant dat in de VV-vergadering van 21 september drie mee- en tegenvallers voor persgemaalrenovaties zijn goedgekeurd.

3.2 Renteontwikkelingen

Rijnland heeft in 2016 een kasgeldlimiet van € 45,6 mln. Dit is het maximale bedrag dat met kort geld gefinancierd mag worden. Overschrijdingen van deze limiet kunnen worden voorkomen door het afsluiten van langgeldleningen. Rekeninghoudend met de in deze bestuursrapportage opgenomen prognoses voor de investeringsuitgaven, het rekeningresultaat en een geactualiseerde liquiditeitsprognose zijn er voor 2016 langgeldleningen nodig zijn tot een bedrag van € 93,7 mln. Dit is € 26,0 mln lager dan waarmee in de begroting rekening is gehouden (€ 119,7 mln tegen een rentepercentage van 1,8%). Inmiddels is er in 2016 één langgeldlening afgesloten van € 50 mln met een looptijd van 20 jaar en een rentepercentage van 0,81.

Tot en met augustus 2016 is voor het financieren van de investeringen met kortgeld naast de beschikbare financieringsruimte van de rekening-courant van de NWB (huidig rentepercentage 0,1) gebruik gemaakt van 9 kasgeldleningen bij de NWB met een gemiddeld bedrag van € 39 mln en een looptijd van één maand. Het rentepercentage van deze kasgeldleningen is gemiddeld 0,32 negatief. In de begroting 2016 is rekening gehouden met een rentepercentage van 0,3 voor rente kortgeld.

Het drempelbedrag voor schatkistbankieren is in 2016 niet overschreden. Bij een overschrijding van dit drempel bedrag moeten overtollige gelden conform de regeling schatkistbankieren gestort worden in 's Rijks schatkist. Het risicoprofiel van de Rijnlandse financiering kan als laag worden gekenschetst. In de bestaande leningenportefeuille vaste schuld bevindt zich geen enkele lening met de mogelijkheid van renteherziening tijdens de looptijd.

3.3 Personele informatie

Formatie

Het college heeft ingestemd om de invulling van de personele formatie flexibeler in te vullen. Leidend blijft het totaalbudget van € 43,0 mln. Over 2016 verwacht Rijnland binnen dit totale budget te blijven. De vaste formatie kan hierdoor tijdelijk hoger uitkomen dan de begrote 608,9 fte. De prognose over 2016 is dat dit elders binnen de personele kosten kan worden gecompenseerd ². De vaste formatie op de peildatum van deze burap beliep 613,3 fte.

Ziekteverzuim

Het jaargemiddelde van het ziekteverzuim is 4,0% en valt binnen de kaders. Over de eerste zeven maanden belooft het ziekteverzuim 4,1%.

² totaalbudget exploitatie= vaste formatie plus inhuur (excl. inhuur voor projecten) minus detacheringen minus via projecten te activeren vaste formatie = € 43,0 mln

Participatiewet

Vermeldenswaardig is dat Rijnland aan de Wet Banenafpraak voldoet. Hierin is afgesproken dat Rijnland jaarlijks 1,4 arbeidsplaatsen beschikbaar stelt voor medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt en/of met een beperking. Deze doelstelling geldt in ieder geval voor de komende 10 jaar. Op dit moment heeft Rijnland drie medewerkers in dienst vanuit de participatiewet.

3.4 Restrisico's en control

3.4.1 Interne controles (rechtmatigheid) en audits (doelmatigheid, doeltreffendheid) en rekenkamercommissie

De Rijnlandse organisatie voert via stafbureau Concerncontrol jaarlijks doelmatigheids- en rechtmatigheidsonderzoeken uit. In de eerste maanden heeft het stafbureau gewerkt aan een audit over de onderlinge samenwerking voor het project atex awzi Leiden zuid-west. In juni heeft het stafbureau op verzoek van de VV een second opinion voor het aanvullende krediet voor renovatie boezemgemaal Spaarndam gehouden. In september is de tweede quick scan over projectbeheersing aan DT en college aangeboden. Verder is in het fractievoorzittersoverleg van augustus de opzet en 'doorstart' van de nieuwe rekenkamercommissie besproken.

3.4.2 Stand van zaken risicoparaagraaf programmabegroting 2016

Mede ook door het geprognosticeerde exploitatieoverschot is de bijgestelde exploitatiebegroting na deze burap voldoende robuust om de eventuele consequenties van de volgende 'restrisico's te dekken.

	Omschrijving risico (met portefeuillehouder)	Stand van zaken en prognose
1	Onzeker economisch klimaat (Pluckel) Hoewel de economie steeds meer lichtpuntjes toont, is het inschatten van rentelasten, energieprijzen e.d. een hachelijke zaak. Rijnland is een kapitaalintensieve organisatie en daarmee gevoelig voor rentefluctuaties.	Vooralsnog is nog steeds sprake van lagere rentelasten door de dalende kapitaalmarktrente. Vorig jaar had Rijnland de bestaande leningenportefeuille gefixeerd op 2,7%. Onlangs heeft Rijnland een 20-jarige lening van € 50 mln afgesloten tegen 0,81%, wat mede aanleiding is voor deze begrotingswijziging. De kwijt te schelden of oninbaar te verwachten belastingopbrengsten vallen binnen de begrotingskaders. Mede door hogere WOZ-waarden is sprake van een hogere belastingopbrengst.
2	Extra correctief onderhoud (allen) Idealiter is er op het gebied van assetmanagement een balans tussen de mate van preventief en correctief onderhoud. Door werk te maken van assetmanagement streeft Rijnland erna om in balans te komen. Niettemin blijft er een reële kans dat over 2016 meer correctief onderhoud noodzakelijk is dan in de begroting is opgenomen.	De onderhoudskosten, zowel in de exploitatie als voor investeringen (groter onderhoud), zijn vooralsnog conform begroting. Door inspecties is voor zuiveringstechnische werken eind 2016 een beter beeld van de onderhoudstoestand. De gevolgen ervan zijn zichtbaar in 2017 en vallen buiten de scope van deze burap.

	Omschrijving risico (met portefeuillehouder)	Stand van zaken en prognose
3	Organisatie(delen) voortdurend in transitie (Kastelein, Doornbos) Ook in 2016 zijn meerdere organisatieonderdelen in transitie, iets dat gevolgen kan hebben voor de plaatsing van de betreffende medewerkers. De cao kent daarbij een ontslagbescherming van drie tot zes jaar voor bovenformatieve medewerkers. Van belang daarbij is dat de begroting voor personele kosten scherp geraamd is.	De begroting voor personele kosten is naar de mening van het college voldoende robuust om deze mogelijke gevolgen op te vangen. Zo vallen de personele gevolgen van de nieuwe administratie-unit binnen de gestelde kaders.
4	Korting/onvoorzien investeringsramingen (allen) Rijnland vaart scherper aan de wind qua investeringsramingen. Rijnland hanteert in dit kader een zogeheten kapitaallastenkorting van 10% (2016: € 0,2 mln). Het negatieve risico is dat deze korting te hoog kan zijn. Het positieve risico c.q. minder investeringsramingen kan leiden tot minder kapitaallasten.	Het college verwacht dat de investeringsprognose en de hiervan afgeleide kapitaallasten – inclusief korting - voldoende robuust zijn, mede door de ingezette verbeteringen voor verdergaande projectbeheersing.
5	Mate van zekerheid (extra) opbrengsten (Pluckel) Rijnland heeft gerekend met extra opbrengsten gedurende 2016 als gevolg van o.a. enkele boekwinsten van te verkopen eigendommen. Ook hier is sprake van een kans op meer- of minderopbrengsten.	Vooralsnog houdt Rijnland voor boekwinsten het begrote bedrag aan van € 1,0 mln. De meeste verkopen vinden plaats in het derde en vierde kwartaal.
6	Niet voorziene ontwikkelingen bij verbonden partijen (diverse poho's) In de begroting was aangekondigd dat zowel voor Aquon, BSGR en het Waterschapshuis sprake kan zijn voor extra, niet begrote, bijdragen.	Rijnland verwacht op dit punt gedurende 2016 geen over- of onderschrijdingen. De HWBP-bijdrage valt lager uit doordat deze is verlaagd door het eigen risico van ieder waterschap.
7	PFOS-sanering (Doornbos) Vanwege het blusmiddelincident op Schiphol in de zomer van 2008 is de bodem onder vijf opslagbassins, waarin tijdelijk blusmiddel bevattend water is opgeslagen, vervuild met PFOS. Hoewel Rijnland zichzelf niet verantwoordelijk acht, heeft op 17 juli 2014 de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het beroep tegen de bestuursdwang die Rijnland was opgelegd voor de slibsanering ongegrond verklaard.	Het RIVM heeft begin 2016 onder- en bovengrenzen (interventieniveau) afgeleid voor bodem, bagger/sediment, grondwater en oppervlaktewater. De vervolgstap is om op basis van kwaliteitscriteria een voorstel te doen voor een gebiedsspecifiek kader voor hergebruik van grond. Hiervoor is medio 2016 een werkgroep ingesteld, waarin alle bevoegde instanties (provincie, gemeente, Rijnland) vertegenwoordigd zijn. Ten tijde van dit schrijven was er nog geen voorstel vanuit de werkgroep. Pas hierna kan een saneringsplan worden opgesteld. De beheersing van de verontreiniging (kwaliteit en geld) verloopt volgens plan. Het proces (tijd) om te komen tot verdere afspraken verloopt moeizaam door onduidelijkheid rond normering en aanpak.

	Omschrijving risico (met portefeuillehouder)	Stand van zaken en prognose
8	Financiering te herstellen calamiteiten (allen) Jaarlijks heeft Rijnland te maken met diverse en uiteenlopende calamiteiten. De oorzaken kunnen zowel extern als intern zijn. De bestrijding en het herstel naar de oorspronkelijke of gewenste situatie vergt een noodzakelijke financiering die vaak niet begroot is. Persleidingbreuken en piekbuien zijn hiervan terugkerende voorbeelden.	Van de (afwikkeling van de) volgende incidenten c.q. calamiteiten was sprake: • De gemaakte kosten voor het kranenincident van Alphen aan den Rijn van augustus vorig jaar zijn inmiddels in zijn geheel ontvangen. • Door de brand bij Vliko van afgelopen juli heeft Rijnland kosten moeten maken, die Vliko toegezegd heeft te zullen vergoeden. • De voorgedane hoosbuien hebben voor enige overlast gezorgd, maar konden worden aangepakt met de gebruikelijke personele inzet en zonder materiële gevolgen voor Rijnland. • De oorzaak van de persleidingbreuk te Alphen a/d Rijn ter hoogte van de spoorlijn van enkele jaren geleden is een achtergebleven damwand. Rijnland onderzoekt of een derde partij daarvoor aansprakelijk gesteld kan worden. Tevens wordt uitgezocht of andere leidingbeheerders vergelijkbare ervaringen hebben, aangezien dit een constructie is die vaker bij spoorwegkruisingen is toegepast.
9	Juridische risico's (meerdere poho's) Rijnland heeft in 2016 diverse rechtszaken c.q. juridische risico's lopen. In bijna alle gevallen is sprake van los van elkaar staande incidenten en lopen (hogere) beroepen, zoals: a) Kustversterkingen in Katwijk en Noordwijk kans op claims op nadeelcompensatie. b) Gerechtelijke procedures opstalrechten;	a) <i>Nadeelcompensatie:</i> Voor het Kustwerk Katwijk zijn tot nu toe circa 50 nadeelcompensatie-verzoeken ingediend. Een klein deel is afgehandeld, de overige zijn in behandeling bij de Schadeadvies-commissie. Omdat een deel van de schadeverzoeken mede betrekking heeft op de bouw van de parkeergarage, beoordeelt de commissie tevens de schadetoerekening naar de gemeente Katwijk. Voor zover de schade toe te rekenen is aan het kustwerk, wordt dit via het HWBP gefinancierd. b) <i>'Opstalrechten':</i> De Hoge Raad heeft uitspraak gedaan en Rijnland op nagenoeg alle punten in het gelijk gesteld. Het is de verwachting dat hiertegen verder geprocedeerd zal worden, maar een en ander geen risico's van enige omvang met zich mee zal brengen.
10	Grondwateroverlast aan kust Noordwijk (Langeslag) In 2013 is de kustversterking Noordwijk opgeleverd. Een werk dat zich kenmerkt door de zogeheten dijk-in-duin constructie. Inmiddels is gebleken dat dit werk bij heeft gedragen in grondwateroverlast in een aantal kelders van bewoners en bedrijven in Noordwijk.	Gedurende 2016 hebben enkele tientallen bewoners een verzoek tot nadeelcompensatie dan wel schadevergoeding ingediend. Deze zijn in behandeling gesteld bij de Schadeadvies-commissie. De commissie onderzoekt of deze verzoeken moeten worden toegewezen, en zo ja, in hoeverre welke claim waar thuis hoort. Dat kan zowel bij de gemeente, het hoogheemraadschap of het rijk zijn en den eigen verantwoordelijkheid van de woningeigenaren. Rijnland vraagt het HWBP voor een bijdrage in de bijbehorende uitgaven.

3.5 Besparingen Bestuursakkoord Water (BAW)

De prognose is conform de voor 2016 begrote besparingen, oftewel € 39,1 mln ten opzichte van het referentiejaar 2010.

3.6 Verbonden partijen

De stand van zaken en verwachtingen zijn in bijlage 3 per verbonden partij nader toegelicht.

4. Toetsing

Via de Buraps informeert het college de VV over de voortgang, de afwijkingen en de bijzonderheden ten opzichte van de Programmabegroting 2016. De bijdragen voor deze bestuursrapportage zijn geconsolideerd en getoetst aan de vastgestelde kaders en het beleid.

4.1 Toetsingskaders

De uitkomsten van de Burap moeten passen binnen de toetsingskaders van:

1. de in november 2015 vastgestelde programmabegroting 2016;
2. financiële beleidskaders en budgettaire uitgangspunten;
3. de wettelijke vereisten uit de waterschapswet (artikel 108) die zijn vertaald naar Rijnlands verordening beleids- en verantwoordingsfunctie (VV 5-11-2008).
4. Eventuele door de VV goedgekeurde afwijkingen van de programmabegroting 2016

Ad 2: de **financiële beleidskaders** bestaan onder meer uit:

- a. Nota Weerstandscapaciteit en risicobeheersing (VV 12-3-2008);
- b. Kostentoedelingsverordening (VV 5-11-2014);
- c. Specifieke financiële regelingen en verordeningen, o.a. de nota vaste activa, nota reserves en voorzieningen;
- d. Overige budgettaire uitgangspunten.

Ad 3: de betreffende artikelen uit de "**verordening** beleids- en verantwoordingsfunctie van het Hoogheemraadschap van Rijnland" zijn artikel 7 tot en met 9. De essentie hiervan is dat het college de VV informeert in hoeverre doelstellingen, prestaties en middelen op koers liggen en of bijsturing of begrotingswijzigingen noodzakelijk zijn.

4.2 Bevindingen van de toetsing op de verordening

1. Bereikte en te bereiken prestaties, doelstellingen en effecten, toetsbaar op doelmatigheid en doeltreffendheid (art. 7.1)

Op basis van deze Burap is de VV in de gelegenheid om per programma en concernbreed een inschatting te maken in hoeverre de doelstellingen en prestaties uit de programmabegroting 2016 worden bereikt. Een +-score bijvoorbeeld geeft aan dat de activiteit conform de begroting wordt gerealiseerd (hoofdstuk 3).

Sinds 2016 maakt Rijnland gebruik van de AVI voor projectbeheersing. Deze Algemene VoortgangsIndicator toont een weloverwogen gemiddelde score op project(cluster)niveau van meerdere indicatoren. De vergelijking van één jaar investeringsuitgaven met hetgeen hiervoor is begroot krijgt verder buitensporig veel aandacht, terwijl de bijsturingmogelijkheid ervan beperkt is. Vanaf 2017 zullen op dit punt via het stafbureau Concerncontrol betere indicatoren worden voorgelegd.

Concerncontrol adviseert verder om spaarzaam om te gaan met de indicator dat een bepaalde activiteit 'wordt opgestart'. De feitelijke voortgang en realisatie van activiteiten is te allen tijde een betere indicator.

2. (Netto) exploitatiekosten en investeringsuitgaven per programma (art. 7.2)

Deze zijn in de voorgaande hoofdstukken weergegeven per programma. Zowel concernbreed als per programma zijn geen (geprognosticeerde) overschrijdingen geconstateerd. De stand van zaken en prognose voor personele kosten en de bijbehorende formatie is in hoofdstuk 4 uiteengezet en blijft binnen de begroting.

3a. Afwijkingen van betekenende mate van prestaties en doelstellingen, per programma en concernbreed (art. 9.1, 9.4)

De in de vorige hoofdstukken gesignaleerde 'minnen' en 'plusminnen' bieden de VV inzicht in de relevante afwijkingen van doelstellingen e.d. ten opzichte van de programmabegroting 2016.

Verder is getoetst in hoeverre de door de VV in 2016 goedgekeurde (totaal)kredieten passen binnen de toetsingskaders. Deze zijn in drie categorieën verdeeld:

1. Kredieten die niet in de programmabegroting 2016 waren geraamd;
2. Kredieten die significant hoger zijn dan de programmabegroting 2016;
3. Kredieten die in de programmabegroting 2016 een C-status hadden en m.a.w. van 'C' meteen naar 'A' zijn gegaan. Van C-investeringen worden niet de kapitaallasten doorgerekend naar de waterschapslasten.

In de VV's van januari tot en met september 2016 zijn in totaal 42 kredieten vastgesteld. De toetsing 'achteraf' van de verleende kredieten is als volgt:

Verstreckte (verzamel)kredieten 2016 (januari t/m september-VV)		Aantal
1	Binnen kaders programmabegroting 2016	20
2	Kredieten die niet in de programmabegroting 2016 waren geraamd	6
3	Kredieten die significant hoger zijn dan de programmabegroting 2016	16
4	Kredieten die in de programmabegroting 2016 een C-status hadden	-
Totaal		42

De door de VV vastgestelde kredieten die significant hoger waren dan geraamd in de begroting 2016 zijn grofweg in de volgende groepen in te delen:

- Kredieten die in de VV-behandeling van 26 januari 2016 waren genoemd als 'te laag begroot'. Het betrof onder meer enkele (aanvullende) kredieten voor kadeverbeteringswerken, boezemgemaal Spaarndam en roostergoedverwijderaars op awzi's.
- (Aanvullende) kredieten voor grotere zuiveringstechnische werken (Velsen, cluster H'meer, persgemalen)
- Overigen zoals het aanvullend krediet voor drainagemaatregelen in Noordwijk.

3b. Afwijkingen van betekenende mate van ingezette en in te zetten middelen, per programma en concernbreed (art. 7.2, 7.3, 9.5, 9.6)

De financiële afwijkingen, zowel in de exploitatie als bij investeringsuitgaven, zijn per programma en concernbreed in de voorgaande hoofdstukken uiteengezet.

4. Overschrijdingen nettokosten exploitatie > 10%

Er zijn geen feitelijke overschrijdingen in de exploitatiekosten, zowel per programma als concernbreed. De post onvoorzien is tot nu toe niet gebruikt.

5. Overschrijdingen goedgekeurde kredieten

Op de peildatum was geen sprake van feitelijke kredietoverschrijdingen.

Bijlage 1. Stand van zaken en prognose van geselecteerde investeringsprojecten (vertrouwelijk)

(Wordt) separaat toegevoegd. Betreft negen subprojecten.

Bijlage 2. Scores projectclusters

AVI's projectclusters 15 aug 2016 Op verzoek van het college en DT wordt de VV geïnformeerd over de prestatie-indicatoren van de lopende projectclusters. Een woordelijke toelichting is per programma terug te vinden in hoofdstuk 3. In enkele gevallen wijkt de AVI-score af van de burap-score. De oorzaak is veelal gelegen in de clustering of 'opbossing' van projectclusters naar burap-speerpunten en een scope die tot na 2016 reikt. Zo zijn bijvoorbeeld de de top 25 en top 50 van kadaveverbeteringswerken in de burap-tekst samengevoegd tot een groene score over 2016.									
Projectcluster	AVI	Tijd	Geld	Organisatie	Informatie	Kwaliteit	Risico	Toelichting in	
Waterveiligheid									
Verbetering IJsseldijk Gouda	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 2.1.	
Top 25 kadaveverbeteringen	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GEEL	GEEL	par. 2.1.	
Top 50 kadaveverbeteringen	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GEEL	GEEL	par. 2.1.	
Voldoende water									
Piekberging Driemanspolder	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 2.2.	
Piekberging Haarlemmeer	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 2.2.	
Watergebiedsplannen 1 Noord	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 2.2.	
Watergebiedsplannen 2 West	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 2.2.	
Watergebiedsplannen 3 Midden	GEEL	GEEL	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 2.2.	
Watergebiedsplannen 4 Zuid	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 2.2.	
Poldergemalen	GROEN	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 2.2.	
Cluster baggenwerken	GROEN	GROEN	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	par. 2.2.	
Overnemen en afstoten assets	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 2.2.	
Boezemgemaal Spaarndam	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	GEEL	GEEL	par. 2.2.	
Blue Energy Centrale Katwijk	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GEEL	GEEL	par. 2.2.	
Schoon en gezond water									
KRW fase 2	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 2.3.	
Waterketen									
AWZI Velsen	ROOD	GEEL	ROOD	GEEL	GEEL	GEEL	ROOD	par. 2.4.	
AWZI Leiden ZW	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 2.4.	
Vervangen procesautomatisering	GEEL	ROOD	GEEL	GROEN	GEEL	GEEL	GEEL	par. 2.4.	
Cluster Haarlem, Heemstede en Zwanenburg	GEEL	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 2.4.	
Cluster overige zuiveringstechnische werken	GEEL	GEEL	GEEL	GROEN	GROEN	GEEL	GEEL	par. 2.4.	
Cluster Zwaanshoek, Aalsmeer en Rijsenhout	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 2.4.	

Legenda bij scores projectclusters

De volgende tabel geeft een toelichting op de scores van de projectprestaties. Deze scores zijn oorspronkelijk van toepassing op individuele projecten en niet zozeer op projectclusters. Het clusteren of bundelen van deze scores naar één projectcluster is een mix van expert judgement.

Algemene Voortgang Indicator (AVI)	Een weloverwogen gemiddelde van een serie indicatoren: Groen: Alle indicatoren zijn groen of O, I en K zijn geel Geel: Eén van de indicatoren T, U, G of R zijn geel of O, I en K zijn rood Rood: Twee van de indicatoren T, U, G of R zijn rood.
T(ijd)	Groen : Voortgang conform afgesproken mijlpalen OG én eindmijlpaal (oplevering) wordt gehaald. Geel: Voortgang afgesproken mijlpalen dreigt niet gehaald te worden, maar eindmijlpaal wordt gehaald. Rood: Eindmijlpaal wordt niet gehaald of er is geen actuele planning opgesteld.
G(eld)	Groen: project wordt binnen het totale gevoteerde krediet +/- 5% of max € 250 ke uitgevoerd Geel: project wordt uitgevoerd binnen de totale gevoteerde krediet +/- 10 % of max 500 ke uitgevoerd. Rood: Mogelijke overschrijding en noodzaak voor een aanvullend of teruggave van krediet.
O(rganisatie)	Groen: Projectbezetting is op orde en binnen begrootte aantal uren (in aantallen uren). Geel: Capaciteit dreigt niet beschikbaar te zijn en kleine overschrijding op geraamde uren (in aantallen uren). Rood: Capaciteit niet beschikbaar en/of significante overschrijding op aantal uren.
I(nformatie)	Groen: De systemen (Corsa en Prosa) zijn up to date Geel: De systemen (Corsa en Prosa) dreigen niet up to date te zijn Rood: De systemen (Corsa en Prosa) zijn niet up to date.
K(waliteit)	Groen: Het project wordt opgeleverd zoals in de scope staat. Geel: Het project dreigt niet te worden opgeleverd zoals in de scope staat. Rood: Het project wordt niet opgeleverd zoals in de scope staat.
R(isico)	Groen: De endogene risico's van het project zijn geïnventariseerd en beheersmaatregelen worden gemonitord. Post onvoorzien is toereikend om de risico's te dekken. Geel: Risico('s) dreigen op te treden ondanks de (geïmplementeerde) beheersmaatregelen en/of post onvoorzien dreigt te overschrijden. Rood: De endogene risico('s) van het project zijn opgetreden en hebben invloed op de scope van het project en/of post onvoorzien wordt overschreden.

Bijlage 3. Stand van zaken en verwachtingen verbonden partijen

I. GR Slibverwerking 2009 (als aandeelhouder in HVC)	
Naam	GR Slibverwerking 2009
Vestigingsplaats	Rotterdam
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling
Wat levert het Rijnland op als klant	Voorzieningszekerheid slibverwerking op een duurzame wijze tegen een aanvaardbare prijs. Zie ook toetsingskader opt-outregeling HVC. Vastgesteld in VV van 26-1-2011.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Optimalisatie in de slibketen met het zoveel mogelijk beperken van de slibproductie en daardoor kosten beperken en op termijn opbrengsten te genereren. Met een grote partner als HVC vermindert de kwetsbaarheid van het slibverwerkingsproces. Met HVC kunnen duurzaamheids- en efficiencydoelstellingen gerealiseerd worden waarvoor de 5 waterschappen alleen te klein zijn en niet de kennis en ervaring voor kunnen mobiliseren.
Bestuur en evt. toezicht	Dagelijks bestuur bestaande uit db-leden van deelnemende waterschappen met een voorzitter van Rijnland. Toezicht op HVC door een Raad van commissarissen met 8 leden, waaronder 1 commissaris expliciet namens de waterschappen.
Jaar van oprichting/instelling	GR vanaf 2009
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in algemeen en dagelijks bestuur.
Algemene doelstelling / businesscase	Voorzieningszekerheid slibverwerking op een duurzame wijze tegen een aanvaardbare prijs. Zie ook toetsingskader opt-outregeling HVC. Vastgesteld in VV van 26-1-2011.
Beoogde resultaten voor 2016	Optimalisatie in de slibketen met het zoveel mogelijk beperken van de slibproductie: fosfaatterugwinning realiseren. Gematigde tariefsontwikkeling en onderbezettingsverlies beperken.
Gerealiseerde resultaten 2016	Prijs valt binnen begroting. Het voorschottarief 2016 is gelijk aan dat van 2015. In de praktijk vindt nooit een naverrekening van dat tarief plaats.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 0 (eind 2015)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 0,08 mln (eind 2015)
Rijnlands financieel belang	Deelneming in HVC via GR € 11.345
Wijziging in Rijnlands belang?	Nee

II. NWB	
Naam	Nederlandse Waterschapsbank
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	NV
Wat levert het Rijnland op als klant	De aandelen van de NWB zijn voor 81% in handen van de waterschappen, waaronder Rijnland. Hiermee is Rijnland verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld- en kapitaalmarkten.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Vanwege de economische crisis zijn er strengere internationale richtlijnen (Basel-3) waardoor voorlopig geen dividend aan de aandeelhouders wordt uitgekeerd). Voorheen was dit wel het geval en een extra motivatie om een aandelenpakket aan te houden. Gezien de winstgevendheid van de bank komt dividenduitkering vanaf 2018 weer in zicht. De NWB opereert op een traditionele manier met een laag risicoprofiel en is daarmee een bovengemiddeld betrouwbare financier. Dit draagt bij aan een stabiele renteontwikkeling.
Bestuur en evt. toezicht	Driehoofdige directie, onder toezicht van Raad van commissarissen met 8 leden. Nieuwe voorzitter van de directie in de aandeelhoudersvergadering benoemd.
Jaar van oprichting/instelling Vertegenwoordiging Rijnland	1953 (na de watersnoodramp) Hoogheemraad in Algemene vergadering van Aandeelhouders
Algemene doelstelling / businesscase	De aandelen van de NWB zijn voor 81% in handen van de waterschappen, waaronder Rijnland. Hiermee is Rijnland verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld- en kapitaalmarkten.
Beoogde resultaten voor 2016	Voorbereiding voldoen aan Basel 3-normering (eigen vermogen). Hybride vermogen aantrekken.
Gerealiseerde resultaten 2016	Aan de voorzieningszekerheid bestaat geen twijfel. De rentepercentages behoren nog tot de laagste in de markt. Voorbereidingen voor het voldoen aan de hogere kapitaaleisen liggen op schema. Er is al hybride vermogen aangetrokken van provincies om aan de Basel 3-norm te voldoen maar dit is nog niet voldoende. Verwacht dat op 1 januari 2018 aan de norm wordt voldaan. Intussen loopt de lobby om een versoepeling voor overheidsbanken te bewerken.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 1.399 mln (eind 2015)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 89.915 mln (eind 2015)
Rijnlands financieel belang	Deelneming € 825.000, vanaf 2012 tot 2018 geen dividenduitkering meer vanwege vereiste vermogensopbouw op grond van Basel-3.
Verandering Rijnlands belang?	Nee

III. Meergrond	
Naam	MeerGrond, be- en verwerking van baggerspecie
Vestigingsplaats	Hoofddorp
Rechtsvorm	Vof
Wat levert het Rijnland op als klant	Financieel resultaat minimaal break-even. Aanloopfase van het project inrichting van het terrein als onderdeel van Park-21 zodat in de loop van 2017 opgeleverd kan worden en de grond aan de gemeente Haarlemmermeer kan worden geleverd.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Beperkt, functie als strategisch baggerdepot voor Rijnland is achterhaald. Nu heeft een verantwoorde ontmanteling en oplevering aan de gemeente conform de afspraken prioriteit.
Bestuur en evt. toezicht	Drie bestuursleden, managementteam bestaande uit 4 leden
Jaar van oprichting/instelling	1999
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in bestuur en ambtenaar in MT
Algemene doelstelling / businesscase	Op een kosteneffectieve manier baggerspecie te verwerken. Oorspronkelijke doelstelling (voorzieningszekerheid) is achterhaald. Nu wordt gestreefd naar een bedrijfseconomisch verantwoorde beëindiging van het bedrijf.
Beoogde resultaten voor 2016	Financieel resultaat minimaal break-even. Start met het project inrichting van het terrein als onderdeel van Park-21.
Gerealiseerde resultaten 2016	Er is onvoldoende aanvoer van bagger om een positief bedrijfsresultaat te kunnen halen in een zeer concurrerende markt. Doordat niet gestart kan worden met de herinrichting van het terrein, wordt de reguliere bedrijfsvoering ook gehinderd maar lopen de vaste kosten door. Door bezwaar- en vergunningprocedures heeft de inrichting vertraging opgelopen. Gemeente Haarlemmermeer moet eerst een MER-procedure doorlopen. Alle inzet is gericht op het snel mogelijk verkrijgen van de benodigde vergunningen om te kunnen starten met de aanleg van het parkdeel. Vanwege bereiken innameplafond is de bedrijfsvoering vanaf eind juli stilgelegd.
Eigen vermogen (peildatum)	-/- € 0,4 mln (eind 2015)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 0,6 mln (eind 2015)
Rijnlands financieel belang	Storting participatie € 60.000
Wijziging in Rijnlands belang?	Nee

IV. SBG	
Naam	Stichting Beheer van het Gemeeneland
Vestigingsplaats	Leiden
Rechtsvorm	Stichting
Wat levert het Rijnland op als klant	Niet meer van toepassing, Rijnland maakt geen gebruik meer van sale and leaseback. Het Polderhuis in Hoofddorp is via Rijnland onderverhuurd voor een marktconforme prijs.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Niet meer aan de orde. SBG moet de BTW-belastingprocedure op een verantwoorde wijze afwikkelen. Bij afwijzing bezwaar door Belastingdienst, wordt een beroepsprocedure gestart. Voor wat betreft het beheer van de erfgoedpanden Gemeenlandshuis en Polderhuis is de meerwaarde onderwerp van discussie.
Bestuur en evt. toezicht	Vijf bestuursleden
Jaar van oprichting/instelling	1994
Vertegenwoordiging Rijnland	Twee hoogheemraden in bestuur
Algemene doelstelling / businesscase	Erfgoedbeheer waarbij twee historische panden voor onbepaalde tijd in beheer zijn genomen.
Beoogde resultaten voor 2016	Het succesvol voeren van beroepsprocedure bij het gerechtshof over naheffingsaanslagen Omzetbelasting.
Gerealiseerde resultaten 2016	Na ongunstige uitspraak van de rechtbank in beroep bij het gerechtshof. Behandeling van het beroep vindt eind 2016 of begin 2017 plaats.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 3,5 mln (eind 2015)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 0,7 mln (eind 2015)
Rijnlands financieel belang	Stichting, daarom geen participatie
Wijziging in Rijnlands belang?	Nee

V. UvW	
Naam	Unie van Waterschappen
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Vereniging
Wat levert het Rijnland op als klant	Ontwikkeling gemeenschappelijk beleid, lobby en werkgeversorganisatie. Lidmaatschap is verplicht.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Voor de uitvoering van bijv. Bestuursakkoord Water is de Unie onmisbaar. Dat geldt ook voor de lobby voor de vergroting van het EMU-aandeel.
Bestuur en evt. toezicht	Zes dagelijks bestuursleden o.l.v. een voorzitter. Alle 25 waterschappen zijn in de ledenvergadering vertegenwoordigd.
Jaar van oprichting/instelling	1927
Vertegenwoordiging Rijnland	Dijkgraaf in algemeen bestuur UvW
Algemene doelstelling / businesscase	Ontwikkeling gemeenschappelijk beleid, lobby en werkgeversorganisatie (verplicht lidmaatschap)
Beoogde resultaten voor 2016	Uitvoering Bestuursprogramma en Bestuursakkoord Water. Kostenbeheersing zodat niet meer dan 1% contributieverhoging nodig is.
Gerealiseerde resultaten 2016	Er zijn nog geen resultaten gepubliceerd.
Eigen vermogen (peildatum)	€ -/- 0,2 mln (eind 2015)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 11,5 mln (eind 2015)
Rijnlands financieel belang	Contributie 2016: € 0,5 mln
Verandering Rijnlands belang?	Nee

VI. Aquon	
Naam	Aquon, instituut voor wateronderzoek en advies
Vestigingsplaats	Den Bosch
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Wat levert het Rijnland op als klant	Aquon zal in 2016 zich verder ontwikkelen door de basis op orde te brengen en een toekomstbestendige organisatie te ontwikkelen. De organisatie zal een verandering doormaken naar een kostenbewuste, zakelijke en klantgerichte productiecultuur waardoor een toekomstbestendige organisatie ontstaat.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Voor 2016 is voor het indicatieve meetprogramma een bijdrage van € 3,4 miljoen voorzien, bestaande uit vergoeding kosten meetnet en garantieregeling.
Bestuur en evt. toezicht	Negen bestuursleden namens de deelnemende waterschappen waaruit een voorzitter is gekozen.
Jaar van oprichting/instelling	2011
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in bestuur algemeen- en dagelijks bestuur.
Algemene doelstelling / businesscase	Schaalvergroting welke leidt tot vergroting van de efficiency, vermindering van de kwetsbaarheid, benutting van de mogelijkheden tot continue kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering en versterking van de innovatiekracht.
Financiële doelstelling in business case	Voor 2016 is een start van de ombouw voorzien, zowel voor wat betreft de strategie als de governance. Hierbij wordt in de loop van 2016 een financiële business case gepresenteerd.
Beoogde resultaten voor 2016	Opleveren en in gang zetten van een ombouwplan.
Gerealiseerde resultaten 2016	Het rapport over de gewijzigde strategie en de governance is gereed en medio 2016 aan de besturen van de waterschappen gepresenteerd. Dit zal tot een begrotingswijziging voor 2016 en 2017 leiden die ook voor een zienswijze aan de VV wordt voorgelegd. De locatie Breda is buiten gebruik gesteld en het gebouw wordt verkocht.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 2,4 mln. (eind 2015)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 14,8 mln. (eind 2015)
Rijnlands financieel belang Wijziging in Rijnlands belang?	Deelnemer Gemeenschappelijke Regeling. Kosten 2016: € 3,4 mln. Nee

VII. HWH

Naam	Het Waterschapshuis
Vestigingsplaats	Amersfoort
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Wat levert het Rijnland op als klant	Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de waterschappen op het gebied van Informatie en Communicatie Technologie. Het Waterschapshuis heeft als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Start nieuwe werkwijze volgens HWH 2.0 met meer flexibiliteit door slankere en meer wendbare organisatie (o.a. door minder vast personeel). Meer keuzevrijheid in programma's door strikte scheiding ertussen. Kosten- en kwetsbaarheidsvoordelen door schaalgrootte.
Bestuur en evt. toezicht	21 leden (na fusie Reest en Wieden en Groot Salland)
Jaar van oprichting/instelling	2013, gewijzigd in 2014
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in algemeen- en dagelijks bestuur
Algemene doelstelling / businesscase	Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de 21 waterschappen op het gebied van Informatie en Communicatie Technologie. Het Waterschapshuis heeft als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen.
Beoogde resultaten voor 2016	Voortzetting nieuwe werkwijze volgens HWH 2.0 met meer flexibiliteit door slankere en meer wendbare organisatie (o.a. door minder vast personeel). Meer keuzevrijheid in programma's door strikte scheiding ertussen. Kosten- en Kwetsbaarheidsvoordelen door schaalgrootte.
Gerealiseerde resultaten 2016	Het proces om personeelsformatie te beperken tot vaste kern vordert langzaam maar zeker. Mede door de keuze voor een kleine vaste bezetting met een flexibele schil kost het meer moeite om de lopende projecten van een bezetting te voorzien.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 2,5 mln (eind 2015)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 6,5 mln (eind 2015)
Rijnlands financieel belang	Kosten 2016: € 0,5 mln.
Wijziging in Rijnlands belang?	Nee

VIII. BSGR	
Naam	Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland
Vestigingsplaats	Leiden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Wat levert het Rijnland op als klant	Gecombineerde aanslagoplegging wat voor de burger vanuit het maatschappelijk perspectief voordeel biedt. De ontwikkelingen van het kostenniveau, te behalen door inkrimping van het personele bestand en/of aanpassing van de normering van de kwaliteitseisen van de dienstverlening zullen tevens worden afgestemd met de deelnemers.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Samenwerking in de regio en groei van het aantal deelnemers. De belastingtaken moeten efficiënt, tegen lage kosten doch kwalitatief hoogwaardig worden uitgevoerd. Er wordt een kostprijscalculatiemodel ontwikkeld.
Bestuur en evt. toezicht	Negen bestuursleden waaruit een voorzitter wordt gekozen
Jaar van oprichting/instelling	2009
Vertegenwoordiging Rijnland	Een hoogheemraad in algemeen- en dagelijks bestuur
Algemene doelstelling/ businesscase	Uit overwegingen van kwaliteit, continuïteit en efficiency samenwerken bij de beleidsvoorbereiding, heffing en invordering van waterschapsbelastingen en gemeentelijke belastingen, alsmede bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie.
Beoogde resultaten voor 2016	Voor 2016 zijn het willen samenwerken in de regio met een groeistrategie. De personeels- en management-ontwikkeling van de organisatie zal worden ondersteund door flankerend beleid. Dit zal worden gemonitord door het ontwikkelen van een kostprijscalculatiemodel.
Gerealiseerde resultaten 2016	Voor verdere ontwikkeling en uitbreiding (deelnemers) van de BSGR is een strategienota opgesteld. Met een aantal kandidaat-deelnemers worden gesprekken gevoerd. Per 1 januari 2016 is de gemeente Waddinxveen toegetreden tot het samenwerkingsverband. Ter voorbereiding op uitbreiding van de samenwerking zijn de bestuurlijke zeggenschapsverhoudingen aangepast en is een kostprijsmodel ontwikkeld. Dit leidt tot een groter kostenaandeel voor Rijnland, te weten minimaal € 0,4 mln in 2018 en vanaf 2019 minimaal € 0,8 mln. Hiermee is rekening gehouden in het MJP 2017-2020.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 2,7 mln (eind 2015)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 5,5 mln (eind 2015)
Rijnlands financieel belang	Deelnemer Gemeenschappelijke Regeling. Kosten 2016: € 3,3 mln (35%bijdrage), en € 0,2 mln BTW, totaal € 3,5 mln
Wijziging in Rijnlands belang?	N.v.t.

Bijlage 4. Te verlagen kredietbedragen

Project	Krediet- bedrag	Verlaging krediet	Nieuw krediet- bedrag	Totale prognose uitgaven	Toelichting
Voorbereidingskrediet awzi Leimuiden amoveren en aanleg afvalwatersysteem	250	250	-	-	Dit voorbereidingskrediet betreft een project waarvan de voorbereiding pas op zijn vroegst in 2019 zal starten. Awzi Leimuiden kan pas worden opgeheven als de nabijgelegen awzi Nieuwe Wetering voldoende ontvangstcapaciteit heeft. Dat vereist innovatieve oplossingen, die nu nog in studie zijn. In de begroting 2017 is de bijbehorende investeringsverwachting voor de middellange termijn opgenomen in de stelpost 'awzi ramingen asset management'.
Kadeverbetering Gogerpolder/Oukoop	4.000	750	3.250	2.608	De scope van deze kadeverbetering is kleiner ten opzichte van het verleende krediet.
Totalen	4.250	1.000	3.250	2.608	